

MAGYAR L

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R. T.**
Nrul de inregistrare in Reg. Publ. periodice — Tri-
bunalul Bihor, secția III. Nr. ord. 11/41 Iunie 1938

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

A bledi megállapodás a magyar népcsoportokkal szemben való állásfoglalással áll vagy bukik

— Romániával és Jugoszláviával sikerült megegyezésre jutni, Csehszlovákiával szemben azonban különös és messzemenő feltételeket állított fel Magyarország — mondotta Kánya Kálmán külügyminiszter

Berlinből jelentik: A Völkischer Beobachter közli Imrédy miniszterelnök és Kánya külügyminiszter sajtófogadását. Imrédy miniszterelnök beszédében rámutatott arra, hogy Bledben nem kötöttek végleges megállapodást, hanem az ilyen megállapodásra irányuló szándékot és a megállapodás alapvonalát fektették le. Magyarország csak a Kellogg-paktumban vállalt kötelezettségeket ismerte el újból. A megállapodás a magyar népcsoportokkal szembeni állásfoglalással áll, vagy bukik.

Kánya külügyminiszter nyilatkozata szerint az egyezmény csak akkor léphet életbe, ha a cseh részről teendő kisebbségi nyilatkozat tekintetében is sikerül megegyezésre jutni. Magyarország magatartása attól függ, miként tartják be a kisebbségekkel szemben vállalt kötelezettségeket. Imrédy hozzáfűzte, hogy Romániával és Jugoszláviával sikerült megegyezésre jutni és az erre vonatkozó megállapodást meg is szövegezték, de Románia és Jugoszlávia annak életbeléptetése előtt meg akarják várni Csehszlovákia állásfoglalását. Magyarország

Csehszlovákiával szemben különös és messzemenő feltételeket állított fel, tekintettel a cseh közvélemény nemzetiségi állam jellegére. A megegyezés alapgondolata az volt, hogy a kisebbségi kérdésben minden intézkedést megtesznek, amely alkalmas a helyzet normalizálásának útjában álló akadályok elhárítására.

Ciano gróf üdvözlő távirata Kánya Kálmán külügyminiszterhez

Budapestről jelentik: Ciano gróf olasz külügyminiszter Magyarország fegyverkezési egyenjogúságának elismerése alkalmából üdvözlő táviratot intézett Kánya külügyminiszterhez, hangoztatva, hogy az egyenjogúság elismerése új és termékeny megegyezés útját nyitja meg. Kánya külügyminiszter válaszában megköszönte, hogy Olaszország támogatta Magyarországot jogai elismerésének kivívásában.

Belgrádból jelentik: Mária jugoszláv anyakirályné pénteken délben kihallgatáson fogadta bledi kastélyában báró Bakács-Bessenyei György belgrádi magyar követet és feleségét.

A magyarországi kormányzói pár villásreggelije Ribbentrop külügyminiszternél

Berlinből jelentik: Péntek délután 1 óra előtt néhány perccel Hitler birodalmi vezér és kancellár megjelent az elnöki palotában, majd a kormányzóval gépkocsiba ült és elindultak Charlottenburg felé, hogy résztvegyenek Ribbentrop külügyminiszter villásreggelijén. A kormányzó felesége egy másik autón Meissner államtitkár kíséretében utazott. Az útvonalon, 11 kilométeres hosszúságban a birodalmi hadsereg csapatai álltak sorfalat. Mögöttük a járdákat zsufolásig megtöltötte a német főváros lakossága, mely lelkesen ünnepelte a kormányzót és feleségét. A palota bejáratánál Ribbentrop és felesége üdvözölte és a kastély aranyozott falú termébe, az úgynevezett „Goldene Galeriebe” vezette a magas vendégeket. A villásreggelin résztvettek a magyar államférfiak és a kíséret tagjai, német részről pedig a politikai és társadalmi élet vezető személyiségei. Délután 3 óra után hagyta el a kormányzói pár Hitler társaságában a Charlottenburgi kastélyt és elindult a pályaudvar felé.

A pályaudvaron jelen volt Attolico olasz és Lipszky lengyel követ is, valamint számos magasrangú katona. Megjelentek továbbá mindazok az előkelőségek, akik résztvettek a Charlottenburgi villásreggelin. A pályaudvar csarnokát ezuttal is a Hitler-iffjak ezrei szegélyezték, akiknek ismétlődő „heil” kiáltásai betöltötték a csarnokot. Hitler birodalmi vezér és kancellár itt elbúcsúzott a kormányzói pártól.

Horthy kormányzó és felesége felszállak a különvonat kocsiába és a kormányzó tisztelgésre emelt kézzel a kocsijában maradt mindaddig, míg a vonat fél 4 órakor elindult a pályaudvarról.

Vendégségben Göring porosz miniszterelnök karinhalli vadászkastélyban

A kormányzói pár különvonata délután 4 óra után érkezett meg az eberswaldi vasúti állomásra, ahonnan Göring porosz miniszterelnök karinhalli vadászkastélyába mentek. A pályaudvaron Göring és felesége fogadta a kormányzói párt. Horthy Miklós Göringgel vadászkocsiba szállt és a környező erdőbe ment. A sétáról visszatérve a kastélyban kellemes meglepetésben részesült a kormányzó. Göring vezértábornagy ugyanis még délelőtt kihozatta Berlinből a legújabb hangos filmhíradókat, amelyek a kormányzói pár németországi látogatásáról mutatnak be jeleneteket. A kormányzói pár így a vadászkastélyban nézte meg először a látogatásról szóló első filmeket. A kastélyban Göring és felesége vacsorát adott Horthy Miklós és felesége tiszteletére, majd a frierichswaldei állomásra kísérte őket, ahol a kormányzói pár különvonatra szállt. A különvonat este 10 órakor indult el Nürnberg felé, ahova a magyar államfő és felesége szombaton reggel érkezett meg.

A családvédelem újabb diadala

(P. I.) Az újabb társadalompolitikai célkitűzések sorában minden államban első helyet foglal el a család- és gyermekvédelem kérdése. Lehet, hogy egyes államokat politikai meglátások is segítettek a kérdés megfogására, de alapjában nem lehet letagadni azt az erkölcsi természetű áramlatot, amely a nemes és önzetlen emberiség nevében követeli a helyzet sürgős megváltoztatását. A háború előtt még inkább csak az egyes ember, a munkás, a dolgozó volt a társadalmi kérdés központja. Esetleg szerepeltek a dolgozó nők, kiskorú gyermekek is. De a család, mint a társadalom, a nemzet legfontosabb sejtje, nem került a gondoskodás központjába. A háború előtti liberális szellem és gyakorlat csak rombolni és züllesztetni tudta a családot.

A világháború után más bajokra is felfigyeltek. A születések végtelenen csökkenő száma sok államnak okozott gondot. Nemcsak politikusok és államvezetők foglalkoztak ezzel, hanem a még inkább illetékes egyházi képviselők is legfontosabb gondoskodás tárgyává tették. A gyermektelenség az állam szempontjából lehet hátrány, de erkölcsi szempontból sokkal súlyosabb veszedelem: a bűn garázdálkodása. Propaganda, felvilágosítás, büntetések mit sem értek, hiszen a szegénység és a nyomorúság, a nagy családok mostoha helyzete okozta jó részben a bajokat.

Érthető tehát az államok családvédő intézkedései. Olaszország, Németország, Franciaország és Belgium intézményes családvédő rendelkezései ismeretesek ezen a téren. Mindnyájukat megelőzte napjaink nagy pápájának korszakalkotó társadalmi körlevele, a „Quadragesimo Anno”. Ebben a körlevélben határozott formában történik utalás arra, hogy a társadalmi bajokat gyökerében kell megfogni. A szegény családokat kell felemelni. Családi bért kell fizetni. Módot kell adni arra, hogy a munkás családjával együtt tisztességesen megélhessen, gyermekeit nevelhesse és esetleg még meg is takaríthasson valamit a keresetéből. Családi bér: ez a jelszó azóta sem halkult el az illetékesek ajkán. Azok pedig, akik a megvalósítás útjára léptek, nem szegyletek bevallani, hogy indítást és példát a pápa körleveléből merítettek.

Legújabb Magyarországon is ráléptek a családvédelem intézményes megvalósításának az útjára. Rendelettervezetet készítettek, amelynek alapgondolata, gyermeknevelési pótlék formájában, a családvédelem törvényes biztosítása. A gyermeknevelési pótlékot a rendelettervezet szerint az iparban, kereskedelemben és bányászatban foglalkoztatott munkásnak, szolgának, altisztnek és iparossegédnek mind a saját, mind a házastársának törvényes, törvényesített, örökbefogadott és házasságon kívül született gyermeke után kell fizetni.

A pótlékra való igény a gyermek 14. életévének betöltéséig, illetőleg haláláig tart. Eredetileg a 16 éves határt akarták megszabni, de a rendelkezésre álló anyagi eszközök egyelőre csak a 14 éves határ bevezetését teszik lehetővé. Abban az esetben, ha az igény jogosult szülő meghal, vagy baleset miatt keresetképtelenné válik, a tervek szerint legalább három hónapig

a pótlékot fizetni kell.

A gyermeknevelési pótlék összegének megállapítása tekintetében az elgondolás az, hogy a pótlék viselésének terhét egészben, vagy főnyomórésztben a munkaadókra és csak kis részben szabad az alkalmazottakra hárítani. Ennél a kérdésnél a külföldi példákat vették mintául. Franciaországban és Belgiumban például kizárólag a munkaadók, Olaszországban öthettedrészben a munkaadók és csak kéthettedrészben a munkavállalók viselik a pótlék terhét. Kimondja a törvénytervezet, hogy a gyermeknevelési pótlék nem engedélyezhető, el nem zálogosítható és csak a gyermek eltartása

és nevelése céljára vonható végrehajtás alá. Intézkednek a szerzett jogok védelméről is.

A családvédelem megvalósításának az eszközei, az aprólékos részletek kidolgozása minden államban az adottságok és a lehetőségek szerint igazodik. Nem is ez a lényeges. Ha már a család, a gyermek megvédése a jelszó, akkor mindenesetre megtalálják a legalkalmasabb módot.

Ma már megállapíthatjuk, hogy a gyermek- és családvédelem gondolata diadalmasan halad végig a világon és a felelős vezetők lassan mindenütt belátják szükségességét.

A ferencesek általános római rendfőnöke Erdélyben

Unnepélyes fogadtatás Kolozsváron. 700 év után először jött Erdélybe általános rendfőnök

Kolozsvár. Saját tud. Bensőségesen szép ünnepség színhelye volt csütörtökön a helybeli Ferencrendiek temploma. Kolozsvárra érkezett ugyanis a Ferencesek általános római rendfőnöke, Leonardo Maria Bello. Az illusztris vendég egyenesen Rómából jövet érkezett ide az elébe utazott P. Sándor Vitális romániai tartományfőnök és Hermann Hermigius budai provinciális kíséretében a romániai rendházak ellenőrző meglátogatására.

A kolozsvári állomáson a város és a helybeli olasz követség képviselői és több más egyházi és világi előkelőség fogadták a rendfőnököt. Majd a város kocsián egyenesen a Ferencrendiek templomához hajtottak és itt is ment végbe a tulajdonképeni ünnepélyes fogadtatás. A templom bejáratánál egy kisleányka néhány üdvözlő szó kíséretében virágcsokrot nyújtott át a főpapnak, aki kedvesen köszöntö meg ezt a figyelmességet. A templom előcsarnokában Boross Fortunát dr. kolozsvári házfőnök latin nyelven üdvözlötte a vendéget, aki azután az összes Ferencrendi atyák kíséretében harang és orgonazugás, valamint énekszó közepette a főoltárhoz ment és ott rövid ájtatosságot végzett nagy segédlettel. Ájtatosság után latin nyelven megköszönte a templomot zsfültség megtöltő hívőknek, a Ferences-atyáknak és a harmadrendnek a szép fogadtatást és az ünnepséget, majd áldását adta reájuk a város vezetőségére, amely annyi figyelmességgel volt iránta, a kormány-

zatra és Kolozsvár minden lakójára. A szép beszédet dr. Boross Fortunát házfőnök tolmácsolta a híveknek. Ezután a vendég és a rend összes tagjai, akiknek sorában ott voltak a vidéki rendházak összes főnökei is, átmentek a rendház nagytermébe, ahol P. Sándor Vitális tartományfőnök hosszabb latinnyelvű beszédében üdvözlötte a magasrangú római kiküldöttet és beszédében kifejtette azt a nagy megtiszteltetést, amely a rendet a központi delegátusnak közel 700 év óta Erdélyben első ízben történt kiküldetésével érte el. Vázolta azt a nagyvonalú munkát, amelyet a Ferencesek Erdélyben hét évszázadon át egyházi és nevelésügyi téren kifejtettek, küzdelmeiket sokoldalú missziós és népnevelő tevékenységüket, végül pedig a mai helyzetet világitotta meg a rend szempontjából. A tartalmas beszédet a rendkívül megnyerő külsejű és jósgógos arcú főpap hosszabb tartalmas latinnyelvű beszédében köszönte meg, hangoztatva, hogy ellenőrző körútjának egyetlen célja a rend központja és külföldi rendházai közötti kapcsolat minél bensőségesebbé és szebbé tétele. Szavai a megjelentekre mély hatást gyakoroltak.

A megható ünnepség után a tartományfőnök bemutatta a vendégnek a rend tagjait.

A római kiküldött tegnap már eleget is tett megbízatásának: felülvizsgálta a Ferencrendiek házáat majd ma délután kíséretével együtt elutazott Kolozsvárról, hogy az ország többi Ferencrendi házáit is meglátogassa és felülvizsgálja.

Csütörtökön nyitják meg a budapesti Őszi Lakberendezési Vásár

Budapestről jelentik: Fényes ünnepségek keretében szeptember elsején csütörtök délután 5 órakor nyitják meg az idei Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár. Harmincegy kis- és középipari szakma legkiválóbb cégei foglalták el az iparcarnok hatalmas területének minden talpalatnyi helyét, elfoglalták egészében a Kiscsarnokot is és azok, akik még itt sem kaphattak megfelelő helyet, a külső területen építettek maguknak díszes kiállítási pavilonokat. Ezen a sokezer négyzetméteres területen megta-
lál majd a közönség minden olyan tárgyat, amellyel lakását szebbé, kényelmesebbé teheti és megtalálja majd mindazokat a cikkeket, amelyeket egy modern háztartás vezetéséhez csak szükségesegek. A lakberendezési és a háztartási ipar az elmúlt évben rengeteg technikai újítást és rengeteg új találmányt produkált. Mindez ezen a vásáron kerüli a maga egészében a közönség elé. Főző- és befőzőversenyek, valamint nagyszabású asztalterítési verseny egészíti

ki a vásárt amelyet tanulság okából is érdemes lesz meglátogatni.

Az utazási és vízumkedvezmények már érvényben vannak és az igénybevevőikre jogosító vásárigazolványokat már országsszerte árusítják az összes menetjegyjelzők. A kedvezményekkel szeptember 12-éig lehet Budapestre utazni, a visszautazásra pedig szeptember 1-étől érvényesek ezek a kedvezmények.

A magyarországi kormányzói pár Nürnbergben

Nürnbergből jelentik. A kormányzói pár különvonata szombat reggel negyed 10 órakor Nürnbergbe érkezett. A pályaudvaron Hess Rudolf, a vezér helyettes és felesége, valamint a tartományi vezetés és a város és a hadsereg vezető személyiségei üdvözlöttek a magyar államfőt és feleségét. A pályaudvar előtt a kormányzó Hess kíséretében a himnusz hangjai mellett ellépett a hadsereg és a pártalakulatok díszosztága előtt, majd a kísérettől követve, felesége társaságában a zászlódszobában pompázó városban keresztül a császári palotába hajtott. A kormányzói párt itt Epp birodalmi helytartó köszöntötte

Legújabb könyvek:

Tóth Tihamér: Üdvözlőgy Öltáriszentség . . . 223 lej
Gerely Jolán: Ha tudnád . . . . . 90 "
Schmidt: A megváltás szolgál . . . . . 162 "
Poppe: Eucharisztikus nevelés módszerei 44 "

Meghalt Grigore Filipescu

Bucuresti. Saját tud. A román közéletnek nagy gyászja van. Grigore Filipescu, az egykori konzervatív párt elnöke egy genfi szanatoriumban elhunyt. Vele Románia belpolitikai történetének egy darabja száll a sírba. Filipescu atakja mindenkor messze kimagaslott a napi politika zür-zavarából. Soha sem tartozott azok közé, akik a legújabb divat szerint változtatják politikai nézeteiket, hanem megmaradt azon a határozott irányvonalon, amely számára tradíció volt.

Grigore Filipescu ezt a hagyományos, férfias elvhűséget édesapjától, Nicolae Filipescu-tól, a nagy román államférfitől örökölte, akit a modern Nagy-Románia létrehozásának nagyszabású politikai tényében méltán egy sorban lehet említeni a Bratianukkal. Az apától örökölt nemcsak szellem vezette a fiut is politikai pályafutásán. Nem azért politizált — mint oly sokan mások a politikai peccsenyeselői közül — hogy magának anyagi előnyöket szerezzen vele, hanem l'art pour l'art módon önmagáért üzte a politikát. Nemes öncélúsága a politikában azt a felelősséget jelentette, amelyet — mint országalapító család sarjának — örökségszerűen viselnie kellett.

Erőteljesebb politikai tevékenységben csak a háború után kezdett Grigore Filipescu. Megalapította a konzervatív pártot, amelynek programjában azonban nem a maradiságot jelölte meg, hanem a független, tisztaszándékú és nemesen értelmezett demokráciát kívánta tenni. Lapjában, az „Eposában” állandó éles ellenzéki magatartásával vonta magára a figyelmet, de politikai felfogásával a pártok tülekedésében nem árványosulhatott. Nyugodtabb és tisztább időknek kellett volna jönnök, hogy Filipescu pártja valaha is uralomra kerülhessen.

1932-ben Jorga kormányát támogatta, majd megalakította a Vlad Tepes-ligát, amelynek a közéleti tisztaság, ha kell, tüzzel-vassal való megőrzése, illetve kiharcolása lett volna célja. Természetesen ez az egyesület sem bírhatott a régi politikai rendszerben semmiféle gyakorlati jelentőséggel. Majd a nemzeti parasztpárttal egyesült Filipescu, de a parasztpárti frakció magatartását soha sem helyeselte.

Ezelőtt két héttel régebbi keletű szivbaja elhatalmasodott rajta. Genfba utazott, ahol a „Generale” szanatoriumban vették kezelés alá. Operációt hajtottak végre rajta, de már ez sem segített. Grigore Filipescu politikai harcokban kifáradt szervezete nem bírta a további iramot. Holttestét barátai hazahozatják és román földben temetik el utolsó kívánsága szerint. Ómaga szegényen halt meg s így holtestének hazaszállításai költségeit is barátai köre teremti elő. Sorsa és halála a tisztakezü, önzetlen politikus végzete volt.

A nagyváradi háztulajdonosok emlékirata a polgármesterhez

A nagyváradi Háztulajdonosok Szövetsége alaposan megindokolt emlékiratot nyújtott be a polgármesteri hivatalhoz, abból a célból, hogy a mérnöki hivatal által a városi ingatlanok értékelése tárgyában készített tervezetet az adózók érdekeivel összhangba hozzák. Az emlékiratban a Háztulajdonosok Szövetsége azt kéri, hogy a városi ingatlanok értékelésénél a beépített telek értékét hagyják figyelmen kívül, mert a beépített telek értéke az építkezés folytán teljesen beleolvad az építkezési értékbe. Rosszabb esetben kéri a tervezet által megállapított becsértékeknek 25 százalékkal történő csökkentését.

Elvileg kifogásolják, hogy a légköbméterenkénti építési költségeket a jelenlegi megdrágult egységárakban számítják, mert a becsülés lényegileg nem a jövőbeni, hanem a már régebben épült házak értékeit állapítja meg.

Kifogásolják egyben a megállapított építkezési egységárakat is, mert ezek főleg a szegényebb néposztály építkezései tekintetében jelenleg is túlmagasnak bizonyulnak.

Még a realisan megépült házak használhatósága sem terjed ki 80 évnél hosszabb időre. Ezért kevésnek találja a memorandum az avulás címén, levonásra javasolt évi 1 százaléket.

Kéri tehát a háztulajdonosok a légköbméterenkénti egységárak 25 százalékkal, avulás címén pedig az építkezési költségeknek évi 1 és egy-negyed százalékkal való leszállítását.

A jövedelem alapján eszközölt értékelésnél azt kéri, hogy a tervezet által házfenntartás, adók, taxák címén engedélyezett 40 százalék helyett 68 százalékot vonjanak le a házak bruttó jövedelméből.

A memorandumot a Háztulajdonosok Szövetsége képviselőlethez dr. Zigre Miklós és dr. Lengyel Zsigmond elnökök írták alá és ugyancsak ők küldötték azt meg az Ügyvédi Kamarának, a Közigazgató Kamarának, a Kereskedelmi és Iparkamarának és a Kereskedelmi Csarnoknak azért, hogy ezek az erkölcsi testületek hasonló szellemű memorandum beterjesztése útján támogassák a háztulajdonosok közérdelemű munkáját és kéréseit.

Több állam kormányánál diplomáciai lépést tett Németország a szudéta-német kérdésben (?)

Jólétesült körökben csak azt tudják, hogy Németország bizonyos kormányköröknél puhatolózott a szudéta-német kérdéssel kapcsolatban

Prágából jelentik: A Prager Abendzeitung londoni jelentése szerint Németország a szudéta-német kérdésben több állam kormányánál diplomáciai lépést tett. Ennek során Németország hangoztatta békés szándékát, de kijelentette, hogyha a szudéta-német kérdésben a megoldást elodázzák, Németország kénytelen volna „minden eszközzel” támogatni a szudéta-németek követeléseit. Hirszerint Franciaországban nem kerül sor diplomáciai lépésre, Szovjetországra azonban igen.

A lapot e közlés miatt elkobozták. Illetékes körökben kijelentik, hogy a lap tévedésnek esett áldozatul és közleményének nyilvánosságára hozatala nem felel meg a hivatalos tényezők szándékainak. Jólétesült körökben csak azt tudják, hogy Németország bizonyos kormányoknál puhatolózott a szudéta-német kérdéssel kapcsolatos hivatalos felfogás iránt.

A szudéta-német Morgenpost azt írja, hogy a cikk nagy feltűnést keltett berlini politikai körökben, de a hirt Berlinben nem erősítették meg.

Londonból jelentik: A Prager Alend Zeitung közleményével szemben a Reuter megállapítja, hogy Londonban német részről a szudéta-német kérdéssel kapcsolatban semmiféle lépés nem történt.

A SZUDETA-NÉMET PART ELESZANGU FELHÍVÁSA.

Prágából jelentik: A szudéta-német párt vezetősége pénteken felhívást tett közzé.

— Az utóbbi napokban, — mondja a fel-

A csehszlovákiai magyarság a nemzeti önkormányzat haladéktalan megvalósítását követeli

Prágából jelentik: Cseh szociáldemokrata körök szerint Runciman lord és irodája jelentést állít össze, amelyet cseh és angol körök elé terjesztenek. A jelentés nem tartalmaz tanácsokat, vagy terveket, hanem kizárólag az eddigi tárgyalások során szerzett tapasztalatokat.

Runciman lord egyébként péntek délelőtt fogadta a szudéta-német párt küldöttségét. A küldöttség tájékoztatta a lordot a szudéta-német munkások és tisztviselők gazdasági helyzetéről. A szudéta-német kiküldöttek a jövőhéten ismét megjelennek Runcimannál.

A cseh kormánypártok hatos bizottsága pénteken a parlament palotájában ülést tartott, amelyen Hodzsa is résztvett. Valószínű, hogy a hatos bizottság azzal a tárgyalási alappal foglalkozott, amelyet a politikai miniszterek csütörtöki tanácskozásán megállapítottak.

Prágából jelentik: A csehszlovákiai egyesült magyar párt pénteken hozta nyilvánosságra hivatalos álláspontját a csehszlovák kormány önkormányzati javaslatára vonatkozólag és a választ eljuttatta Hodzsa miniszterelnök-höz is. Hangoztatta az emlékirat, hogy a csehszlovákiai magyarságnak kulturájánál, szerve-

Püspökfürdőbe érvényes kedvezményes kád- és tükröfürdőjegyek kiadó-hivatalunkbankaphatók.

hívás, — népcsoportunk tagjait ért minősíthetetlen támadások azt bizonyítják, hogy nem véletlen esetekről, hanem tervszerű akcióról van szó. Így akarják a külföldi megfigyelők előtt az a látszatot kelteni, mintha a szudéta-német területen számításba jövő ellenfelek általánának velünk szemben, akik készek és képesek az erőszakos eszközök alkalmazására. Eddig a szudéta-németek utasításainak értelmében, türelmesen viselték ezeket a támadásokat és lemondtak a törvényes önvédelem jogáról, hogy ezzel is kizárják a félreértéseket. Tekintettel a legutóbbi eseményekre, a szudéta-német párt vezetőségének nem áll továbbra módjában vállalni a felelősséget a párttagok szabadságáért és vagyonáért, éppen ezért visszavonja eddig adott utasításait még azt is, amely az önvédelem megtiltásáról szól és szabad belátására bizza a párttagokat, hogy megtámadásuk esetén élnek-e, vagy sem ezzel a joggal. Együttal azonban figyelmezteti a szudéta-németeket, hogy a törvényes intézkedéseket szigorúan tartsák be.

Prágából jelentik: A szudéta-német párt fenti felhívásával kapcsolatban a belügyminiszter is hivatalos közleményt adott ki péntek este. A közlemény megállapítja, hogy a köztársaság területén a hatóságok kizárólagos joga a rend és nyugalom megővése.

Ezért a minisztérium óva inti a lakosságot, hogy ne ragadtassa el magát a szudéta-német párt felhívása szellemében önkényes fegyveres eljárásra, mert ezt a törvény teljes szigorával torolják meg.

zetségénél, számánál és egységes összetartásánál fogva minden jogcíme megvan a nemzeti életforma teljes kiélésére, éppúgy, mint a csehszlovák köztársaság többi nemzeteinek. A csehszlovákiai magyarság a nemzeti önrendelkezés

Daladier ismét kijelentette, hogy nem akarja a negyvenórás munkahét megváltoztatását

A hadiüzemekben túlóra formájában dolgoznak többet a munkások

Párizsból jelentik: A baloldali pártok kiküldötteinek Daladier miniszterelnök kijelentette, hogy a magániparban semmiesetre sincs szó a szociális törvények hatályon kívül helyezéséről, de a nemzetvédelem szükségleteit feltétlenül biztosítani kell. A parlamenti többség megváltoztatásának lehetőségét határozottan elvetette a miniszterelnök.

A radikális párt péntek délutáni ülésén Daladier hosszabb beszédet mondott, melyben kifejtette álláspontját a 40 órás munkahét tekintetében. Hangoztatta, hogy a 40 órás munkahét eltörlését, vagy felfüggesztését sohasem

elvi alapján áll és kéri a nemzeti önkormányzat haladéktalan megvalósítását, teljesen ugyanazt a jogi és tényleges helyzetet, mint amilyenre a többi nemzetiségek tartanak igényt.

— Csakis akkor mondhatjuk magunkat, — folytatja az emlékirat — teljesen egyenrangúnak és jogúnak, ha ügyeinket a teljes nemzeti önkormányzat alapján magunk intézhetjük. A népek természetes önrendelkezési követelése a nemzeti szuverenitás igénylése a köztársasági szuverenitásán belül. A sok nemzeti-ségből álló Csehszlovákiában csak ez teremtheti meg és biztosíthatja a békét és a békés együttélést.

Az emlékirat ezután ismerteti a csehszlovákiai magyarság felfogását a csehszlovákiai magyarság állami szervezet átalakításáról. Eszerint a köztársaság nemzetgyűlését illeti meg a törvényhozási, a kormányzati és a végrehajtói hatalom a következő ügyekben: külügy, hadügy, állampolgársági ügyekre vonatkozó törvényhozás, a törvényes pénznem kérdése, suly- és mértékügyek, vámügyek, vasut, hajózás, légi közlekedés, posta, államadóságok kezelése, dohány és sógyedáruság. A többi ügyekben úgy a törvényhozási, mint a végrehajtói hatalom a nemzeti önkormányzatokat illesse meg. Az egyes nemzetek saját önkormányzatukat országgyűléseik útján gyakorolják. A központi nemzetgyűlésben az egyes nemzeti csoportok arányszámának megfelelően vegyennek részt. Ugyanz áll a kormány összetételére is. A nemzetgyűlés és az országgyűlés határozatainak törvényességéhez is szükséges, hogy az előirt szavazattöbbség egyszersmind magában foglalja az egyes nemzetek képviselőinek egyszerű, vagy minősített többségét. A hozott törvényeket hirdessék ki a köztársaság összes nemzetiek nyelvén.

A válasz ezután részletesen felsorolja a magyarság észrevételeit a kormányjavaslat egyes szakaszaihoz, majd így fejeződik be:

A kormányjavaslat tartalma a csehszlovákiai egyesült magyar pártot egyáltalában nem elégti ki. A magyar párt képviselői változatlanul az önrendelkezési jog alapján állanak, teljes nemzeti önkormányzatot kívánnak, a köztársaság többi nemzeteivel egyenlőjü és egyenlőrangú nemzet akarnak lenni.

kívánta és nem is hiszi, hogy arra sor kerüljön. De a nemzetközi helyzet azt követeli, hogy a nemzetvédelem számára dolgozó üzemekben a munkások túlórázhasanak a fegyverkezési program végrehajtásának érdekében. A túlórákat természetesen jobban megfizetik, mint a többi munkaórát. A munkafeltételek hajlékonyabbá tétele a termelés legfőbb problémája és ezt javasolja az országnak.

A radikális párt egyhangulag helyeselte a miniszterelnök nyilatkozatát és bizalmáról biztosította Daladiert

A „Magyar Lapok” kizárólagos közlési jogával.

Üdányomás még kivonatossan is tilos.

XV.

Soria, Salamanca, Avila: a brunetei frontra igyekszem, hogy megnézzem a „földi” harcot is. Az avilai parancsnokégnél szeretnék egy térképet kapni, csapataink helyzetének pontos megjelölésével, nehogy utközben véletlenül az ellenség kezébe kerüljek, térkép azonban nincs. Sőt nincs éjszakai szállás se, tehát San Martin de Valdeiglesia és Navas del Reyen keresztül Colmenar de Arroyoig száguldok, s mivel szállás itt sincs, Quijorna közelében lyukadok ki. Itt azonban az országuton ellenséges tűz fogad, hát gyorsan visszatérek Colmenar de Arroyo-ra. A lakosság és a visszatérő sebesültek elbeszélései alapján megpróbálom magamnak az itteni frontszakasz állását, vacsorázom, megtöltöm kocsim tartályát benzinnel, aztán kihajtok nyugat felé a hegyekbe és egy tisztáson ütök tanyát. Először azt gondolom, hogy megalszom a fűvön, de aztán mégis csak a kocsimba vetek ágyat magamnak és ott töltöm az éjszakát. Reggel aztán a Guardia Civil egy őrsének őrizetére bízom Adleremet s felkapaszodom egy sebesültszállító autóra, amely a vonalak felé indul.

Noha reggel hét óra van csak, a hőség szinte kibíratatlan ezen a sivár castillai fensíkon. Pedig olyan vékonyan vagyok öltözködve, amennyire csak lehet. A felszerelésem ennyiből áll: távcső, fényképezőgép, géppisztoly, a kis Frommer-pisztolyom és egy térképtábla.

Egy kis hadi tapasztalatlanság

Már hajnal óta hallatszik az ágyuk dörgése s egyre erősödik, ahogy közeledünk az állások felé. Első állomásom egy kis elhagyott gazdaság, az autó innét szállítja hátra a sebesülteket. Hengereken vannak. Hátra a kertben két egészségügyi katoná halottakat temet. Levetik a zubonyukat, s csorgó róluk a verejték; már régóta nem akadt ennyi munkájuk.

A magam rajzolta térkép szerint gyalog megyek tovább s egyszerre csak repülőmotorok zugása üti meg a fületem. Csak nem ellenség? De igen, nagy magasságban valami husz vörösrepülőgépek közeledik, bombázók és vadászok vegyesen s a következő pillanatban már hallom is Quijorna felől a bombabecsapódások tompa dörrenéseit.

Egy faluba érek, lakosai még az áttörés első óráiban elmenekültek, s most egy tüzérozótály állomásozik itt remekül leplezett lövegállásokban. Kötőnő a lövegek maszkírozása, azt hiszem, még ötszáz méter magasságból sem lehetne felismerni, hogy itt ütegek állanak. Még a torkolat-tűz leplezéséről is gondoskodtak a tüzerek. Csak egészen közelről láthatja az ember, hogy egy-egy ablak vagy ajtónyíláson 15,5 centiméteres csövek kandikálnak ki az ellenség felé. Az üteg parancsnoka barátságosan fogad és jelzi, hogy valószínűleg hamarosan parancsot kapnak a tüzelésre. S igaz van. A tüzparancs az állami posta hálózatán érkezik, az osztályparancsnok érintkezésbe lép elől lévő megfigyelőtisztjével, egy fiatal zászlóssal és nyomban rá megkezdődik a tüzelés. A nyolc löveg gyors egymásutánban ötven gránátot lök ki, aztán abbahagyja. Az embernek csaknem a füle reped meg a házak csorba falai közt, olyan erős a visszhang és csak későn vezetem észre, hogy az üteg egész személyzete kiváltáza a füleit. Persze, így könnyebb. S mintha eddig csak a mi tüzelésünkre vártak volna, ezt a falut is kezdik löni a vörösök. Am tűzük igen szétézőrt, husz gránátból alig talál be öt a községbe. Az a benyomásom, hogy csak tapogatóznak. A tüzéségi megfigyelő helyzete ugyanis a vörösöknél még sokkal nehezebb, mint nálunk, nincsen egyetlen kimagasló pont se, ahonnan át lehetne látni a mi terepünket.

Most két légionista egy súlyosan sebesült tisztet hoz hordágyon. A kapitányuk. Tegnap este éjszakai rohamot intéztek a vörösök, s a kapitány egy ezuronydöfést kapott a hasába. Arca fakó, s szemében ott a szomorú lemondás. Lezárom az életem.

Egy tankelharító ágyúszakasz érkezik, vezetőjük azonban szörnyű tapasztalatlan. Minden óvatosság nélkül száguld be teherautóival a faluba, óriási portfelhőt kavar, ledobja az autókerekeken gurítható lövegeket, levezényli a kezelőlegénységet, lerakítja a löszlerládákat és a tehergépkocsik öt perc múlva már száguldanak is visszafelé. Vak legyem, aki meg nem látja, hogy itt történik valami! Bizony nem nagyon válogatom a szavakat, míg megmagyarázom a fiatal

Tankelharítókkal a front felé

A falunak a tulsó szélén ismét csatlakoztam a tankelharító szakaszhoz és megyek velük a front felé. Csak nagyon lassan tudunk haladni, mert iszonyu a meleg. Igaz ugyan, hogy a szakaszunk már reggel óta állásban kellett volna lennie, de teljes képtelenség a gyorsabb haladás.

Husznapos olcsó nyaralás Szovátafürdőn,

a Huzella-villában, augusztus 25—szeptember 30. között. Teljes ellátással, fürdőszobahasználatlaltal, borralalakkal együtt husz napra 3200 lei egy személyre. Szobarendelés és ezer lei előleg **VILLA HUZELLA SOVATA-BAI** (Szovátafürdő) címre küldendő.

dás Utközben megegyezem be kell avatkoznom hadnagy-barátom hatáskörébe, mert ő egyetlen zart csoportot alkotva akar előrehaladni, én viszont azt tanácsolom nekik, hogy az egyes lövegtagozatok maradjanak le egymástól száz méternyire, mert így, ha tüzel is ránk az ellenség, kevesebb kárt tud tenni bennünk. A csoport így is fejlődik fel s így szivárgunk előre a gyorság védeimi övébe.

Zászlóaljparancsnokságra bukkanunk az egyik utkaparóházban, spanyol hadnagyom itt jelentkezik s a parancsnokság egy tisztje részletesen elmagyarázza nekünk a harci helyzetet. Az őrház egyik szétlőtt falának nyílásából nagyon jól lehet látni az előttünk fekvő terepet és így nagyszerűen tájékozódhatunk. Aztán munkára. A lövegeket a domb mögött visszük állásba, részben azért, hogy tanktámadás esetén könnyen lehessen előremenni, részben pedig azért, mert most nem akarunk feltűnést kelteni velük. Aztán azon a terephullámon, amelyen az utkaparóház is áll, az egyik katonával kis lövészetkötő ásatok azzal az elgondolással, hogy majd jól kialakítom benne magamat. Am az ellenséges tüzéség másként gondolkozik, mert alighogy lefekszem, elkezd lőni első állásainkat és tüzel szakadatlanul. Ugylátszik, valami készül odaát. De ágyúszó nélkül se igen tudnék aludni, mert az ellenséges állások felől enyhe szél fúj és iszonyu

* **Hasműtétek utáni időszakokban a régóta bevált, tisztán természetes „Ferenc József” keserűvíz kitűnő hashajtó, amely a belek tartalmát biztosan felhígítja és azt csakhamar fájdalommentesen levezeti. Kérdezze meg orvosát.**

hadnagyak, hogy milyen oktanul cselekedett, hisz tudnia kell, hogy most nemcsak önmagára, hanem a faluban leplező állomásozó nehéz tüzéségre is felhívta az ellenség figyelmét. S még jóformán be se fejezem a magyarázatot, máris megkapjuk az első gránátorozatot.

— No ugye!
— Nagyon réstellem — mondja a hadnagy. S most nagyszerűen lök az ellenséges tüzéség. Már mindenki fedezékbe akar szaladni, mikor végre sikerül az egész tankelharító társaságot visszakergetnem a falun túlra a szabadba, s velük tartok én is. Még az a szerencsénk, hogy meglehetősen vontatott a vörösök tüze s így sikerült kijutnunk a községből. A gránátbecsapódásokból látjuk, hogy az ellenséges tüzéség már belötte magát a falura, mert most már egyetlen lövés sem esik a községben kívül. Így hát a szegény tüzérozótály szenved meg a fiatal hadnagy haditapasztalatlanságát. A tankelharító osztály teljes épségben gyülekezik a község mögött. Ugylátszik, jó volt az elgondolásom: a vörösök nem tudják ellenőrizni saját tűzük közvetlen eredményeit. Vagy egy órán keresztül zeng még az ellenséges ágyúszó, aztán csend lesz s a tankelharító szakasz készül a továbbvonulásra. Én a falun megyek keresztül, a hadnagy viszont megkerüli szakaszával a községet, mert nem akar a tüzérozótály parancsnokával találkozni. S ezt jól is teszi, mert a tüzereknek egy lövegbe és vagy tíz ember vesztésébe került az ő hebeburgyásága.

hullaszagot hoz magával. A két állás közt bizonyára sok lehet a temetetlen halott. Előttünk mintegy ötven méternyire húzódik a gyalogsági állások harmadik vonala, s az emberek még fáradhatatlanul dolgoznak a lövészárkokon. Olyan meleg van, hogy a mélyből kidobott nedves föld percek alatt sárgára szárad. Ahova nézek, mindenütt csak térdben szakadt nadrágu embereket látok. Ugylátszik, a brunetei terep hamar megtanította az egyébként elég kényelmes spanyol gyalogságot a térdén való kuszásra. Ez már igazán nem tréfa itt. Felállni ezen a terepen egyetlen az öngyilkossággal, hisz a vörösök a legkisebb mozgásra is nyomban tüzelni kezdenek.

Délben magasrangú tiszték érkeznek, spanyol vezérkariak és idegenek; az állásrendszer telepítését irányítják. Ebéd után csapatállítmánya jön. Az újonnan érkezettek magatartása feltűnően fegyelmezett. Nem csoda. Avilából jönnek ezek, három hónapi kiképzésben voltak ott külföldi oktatók keze alatt. Felszerelésük elsőrendű. Mindegyiknek van puszkája szuronya rohamkése, két kézikínájta, rohamsisakja és egy pár elsőrendű bakancsa. Csaknem mindegyik rajnak van egy kézigéppuskája és egy húszmilliméteres tankpuskája is. Estefelé vissza kell vonni az első állásokból a marokkóiakat, mert ott olyan szörnyű a hullabűz, hogy nincs ember, aki kibírja. Még a marokkóiak is rosszul lesznek tőle.

Pergőtűz, tank- és léglátadás

Este hét óra, de még mindig tikkasztó a hőség. A marokkóiak már ott vannak a második vonalban s én az egyik idegen nemzetiségű oktatőtiszttel előre megyek hozzájuk. Am alig érünk ki iszonyú pergőtűz zuhan az egész állásrendszerre. Mondhatom megnyílik az arca mindkettőnknek, hiszen most aztán igazán nem lehet visszamenni. Nincs más hátra, mint hogy befekszünk egy megkezdett s igen szűk futóárkba, mégpedig fejfel egymás felé és találatvalószínűségén vitatkozunk bajtársaimmal. Különböző kaliberű gránátok tombolnak köröskörül, egyszer távolabb, egyszer közelebb hangzik a robbanás, magashá fröccsen a föld, tűz- és füsttenger az egész környék s mi úgy kerültünk az egészbe, mint Pilátus a Credoba; tulajdonképpen egyikünknek sincs itt semmi keresni-

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg- meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — polgári árak!

valója sem Társam harckocsi-kiképző, én meg pilóta vagyok. De hát mit csináljunk? Tűrjük a pergőtűzetet és várunk.

Még javában örjög körülöttünk a tüzérségi tűz, mikor az árkokban egyszerre csak elkezdnek ordítani az emberek:

— Tank! Tankok jönnek!

Még csak ez hiányzott nekünk, egy kiadós tanktámadás! A következő pillanatban azonban már tudjuk, hogy ez a menekülés egyetlen lehetőség. És igazunk is van. Az ellenséges tüzérség ugyanis egyszerre beszünteti a tűzet, nehogy saját harci kocsijait tegye tönkre, mi meg kiugrunk a futóárkokból és ahogy csak telik tőlünk szökve futunk harmadik védővonalunkhoz. Itt már állásba hozták az újonnan érkezett tankelhárító lövegcsakaszt is. Hát ezek mellé szegődünk.

Mintha egy vadászszázad startolna, olyan zúgással közeledik harminc ellenséges tank állásaink felé. Középhez orosz tankok, mindegyik egy-egy 45 milliméteres gyorstűzelő ágyúval és egy géppuskával felszerelve. Félelmetes látvány, ahogy nyomulnak előre. A mi csapatunk pokollal tűzzel fogadják a tanktámadást. Egyszerre csak a marokkóiaktól elhagyott első vonalak előtt megáll a harckocsik első hulláma, négy-négy ember ugrik le mindegyikről és rajvonalba fejlődik. Most a tankok előretörnek, a oldalra fordított tornyokról látni, hogy keresztben végig akarják puskázni az első állást, amelyben természetesen, megszálló csapatokat sejtene. Azok, persze, nincsenek. A harckocsikról leugrált ellenséges rohamrajok viszont igen szépen végrehajtott kézigránát-összedobást produkálnak és utána megrohanják — az üres állásokat. Ha nem lenne ilyen komoly a dolog, nevetni kellene ezen a meddő támadáson. Am a tankok folytatják a rohamot, noha egy már az első vonalnakal megakad közülük, s a belőlük kiugrált embereket egyenként leszedik a mieink.

Huszonkilenc tank azonban szinte égig ható dűbörgéssel rohan felénk és mindent porfelhőbe burkol. Az elhagyott első állásokon könnyedén áttörnek, át a másodikon is, most azonban egy pillanatra úgy látszik, hogy megakad a támadásuk. Ekkor oldalról szinte elsőtétül az ég, s a vörös vadászok alacsony támadással rontanak ránk. Az alacsony támadás nem a mi szakaszunknál kezdődik, hanem a szomszédban, ahol a légió 6. benderája fekszik. A vadászok végig-söprik géppuskatűzükkel és apró bombákkal az állásokat, mi egy pillanat alatt feldobunk egy géppuskát az egyik harántgátra s magam hasalok mögéje a spanyol lövész helyett, hisz én saját tapasztalatból ugyancsak tudom, hogyan kell hathatósan tüzelni egy alacsonyan támadó vadászgépre. Tíz gép jön. Hat a második vonalra csap rá, a többiek felénk tartanak. Én nem lövök csak akkor, mikor már egészen közel vannak, akkor is kiválasztok egyet közülük, s arra engedek rá egy sorozatot. Most le a földre, mert kis bombákat is dobálnak s bosszúsan káromkodom. mert azt hiszem, hogy lövéseim nem sikerültek. A vadászok elzúgnak a fejünk felett, s ekkor hatalmas robbanás hallatszik jobbfelől. Végre! Lezuhan a gép, amelyet célbavettem s nagy füst és lángoszlop szökken fel belőle.

Es körül? Pokoli a látvány. Az állandó robbanások hangjai szinte összefolytak, füst és láng lep be mindent s előttünk a tankok egy

„Spanyolország hősei” címmel, a nemzeti spa nyolok nagyszabású filmet készítették: Képünk ebből a filmből való: a spanyol nemzeti zászló előtt Franco tábornokot életik egy spanyol templom előtt a nemzetiek.

A „Bayer” üzemek minden látogatóját

csodálatba ejti a szigorú és gyakori ellenőrzés, a szinte tulzottnak tetsző gond és tisztaság a gyógyszerek előállításánál. Egyetlen tablettát sem érint emberi kéz! A Pyramidon tabletták is „Bayer” gyártmány és mivel sokan utánozzák, bevásárlásnál mindig ügyelnie kell a „Bayer” kereszttel.

Pyramidon
TABLETTÁK

valódiak csak a „Bayer” kereszttel.

része megfordul és száguldozik visszafelé. Egészen a közelemben mozdulatlanul fekszik egy harckocsi, s gyenge füst száll ki a belsejéből. Balra vagy nyolcvan-száz lépésnyire lángokban áll egy másik, nyitott ajtaja előtt szintén láng-özön, amelyben még jól kivehetők két ember körvonalai. Jobbra a lezuhanat repülőgép roncsai égnek. Az előtérre lép felémelkedik egy kicsit a füst- és porfelhő s egy körbeszaladgáló tank látható rajta. Ez már úgyis a miénk, nem kellene löni rá, ám akkor egyszerre kiugrik az egyik árokból egy turbános marokkói egy üveg benzint hajít a tankra, majd egy kézigránátot. A következő pillanatban lángborol az egész, égő alak bukkan ki belőle, rázuhan a tank oldalára és ottmarad.

Mindez nem több tíz percnél, aztán lassan

elcsendesedik a táj és mi a sebesültek után nézünk. Veszteségeink, különösen a balszárnyon és főként a repülő-támadás miatt, igen jelentősek. Am a tanktámadást sikeresen elhárítottuk. Az állások között hat, teljesen összeégett harckocsi hever. A tankokról leugrált géppuskák támadása szintén összeomlott sőt foglyokat is ejtettünk, köztük egy tisztet s attól megtudtuk, hogy a vörösöknek sejtelmük se volt a tegnapi és ma érkezett tartalékainkról, sőt az újonnan érkezett tankelhárító fegyverekről sem.

Ejszaka tizenkettő, mire vacsorához jutok, s közben egyre hallom a sebesültek fájdalmas jajgatását. Az egészségügyi csapatok szakadatlanul szállítják őket a kötözőhelyekre.

(Legközelebbi folytatás a „Magyar Lapok” csütörtöki számában.)

Átalakították a jugoszláv kormányt

Az átalakított kormány az eddiginél is erélyesebb politikát fog folytatni a horvát szeparatista mozgalommal szemben

Belgrádból jelentik: Az Avala, jugoszláv hivatalos ügynökség jelentése szerint a jugoszláv kormányt átalakították. A régenstanács elfogadta Marics tábornok hadügyi és tengerészetiügyi, Vrbancics ipar- és kereskedelemügyi és Miletics testnevelésügyi miniszterek lemondását és helyükbe Milutin Nedics tábornok, vezérkari főnököt hadi és tengerészetiügyi, Kabilin képviselőt ipar- és kereskedelemügyi és Buics Márkó polgármestert testnevelésügyi miniszterre nevezték ki. Hangoztatja a közlemény, hogy a kormányátalakítás semmiféle politikai változást nem jelent.

Belgrádból jelentik: Marics tábornok, hadügyminiszter távozását a kormányhoz közelálló körökben azzal indokolják, hogy az ellenzék annakidején súlyos váddal illette a tábornokot a hadseregszállításokkal kapcsolatban. Marics rágalalmazási pert indított a rágalomhadjárát vezetője, Rasavics képviselő ellen. A per főtárgyalását a közeli napokban tartják meg Belgrádban. Marics el akarta kerülni, hogy miniszteri minőségben lépjen fel magánvédlőként és ezért nyújtotta be lemondását. Vrbancics és Miletics azért távoztak, mert az ő véleményük az volt, hogy a kormánynak feltétlenül megegyezést kell keresnie Macsek Vladimírral, a horvát parasztpárti ellenzék vezérével. A két új horvát miniszter, Kabilin és Buics viszont elítéli a Macsek-féle mozgalmat. Ezek szerint tehát a kormányátalakítás azt jelenti, hogy a kormány az eddiginél is erélyesebb politikát folytat a horvát szeparatista mozgalommal szemben.

Belgrádból jelentik: A kormány átalakítása újból tápot adott annak a napok óta lappangó hírnek, hogy a kormány rövidesen feloszlatja a törvényhozást. Hír szerint az új választásokat

november végére tűzik ki. Politikai körökben a hírt nagy tartózkodással fogadják, de nem cáfolják határozottan.

Meghalt P. Biró Ferenc jézustársasági atya, a Szív Újság és a Jézus Szíve Leányai Társaságnak megalapítója

Budapestről jelentik: P. Biró Ferenc, Jézustársasági atya 69 éves korában elhunyt. P. Biró Ferenc 1869-ben született Munkácspon. Középiskoláit Szatmáron végezte és a rendben először Nagyszombatban működött. Legnagyobb alkotása a Szív Újság (nálunk Apostol), amelyet 23 év előtt alapított. A háború előtt lapja német és szlovák nyelven is megjelent. Élete másik nagy alkotása a „Jézus Szíve Leányainak Társasága”, amelynek ma 12 székháza van. Kilenc éven át, 1926-tól 1935-ig volt a Jézus Társaság magyar rendtartományi főnöke. Ő vetette meg alapját annak, hogy a csanádi egyházmegyei papnevelő intézetet (Szegeden) a Jézus Társasága vegye át. 1936 óta lelkiigazgató volt Szegeden. Egész működésére, lelkületére jellemző volt erős és zamatos magyarsága. Erdekes, hogy éppen azon a napon halt meg, amelyen Széchenyi György gróf, akinek fiatal korában útmutatója és ösztönzője volt.

A nagybeteg Biró Ferenc pátert nemrég Budapestre szállították az egyik klinikára, mert állapota rosszabbra fordult. Halálát közeledni érezvén, a Jézus Szíve Leányai Társaságának székházába vitette magát és itt halt meg pénteken este

EMBEREK ÉS TAJAK

A Terra Mariana — Lettország ma is ősi földjéből él

Riga, augusztus hó. — London előváros! — mondta Rigáról I. Napoleon, ami eléggé bizonyítja, milyen jelentősége volt már a XVIII. és XIX. század fordulóján a mai Lettország fővárosának. Változatos sorsot, küzdelmes múltat adott a történelem ennek a különös városnak, a hatalmas Daugava folyam két partján, amelyet egymással a nagyszerű, modern vasúti híd és a régi nagy pontonokra épített hajóhid köt össze. (A harmadik nagyszabású modern vashíd az autók, kocsik és a gyalogos közlekedés számára most épül.) Riga volt a nagy orosz birodalom egyik leghíresebb kereskedelmi kikötője, amelyet a cárok Nagy Péter óta mindig különösen kedveltek s mint birodalmuk nyugati kapuját őrizték és fejlesztették. De Riga volt *Gusztáv Adolf* svéd imperializmusának gabonarakára, a középkorban pedig a Balti tenger egyik leghíresebb Hanza városa, Libau és Windau mellett.

Történelmét azonban még sokkalta meszebb viszi vissza, hiszen már a X. században virágzó, gazdag kereskedelmi központja az északi világnak s várát már akkor megerősített város vette körül. Riga tengeri kikötővé való kifejlődése sok tekintetben hasonlít Hamburghoz. A középkor tengeri kereskedelmének kikötőhelyeiül sokkal alkalmasabbak voltak azok a városok, amelyek nem közvetlenül a tenger mellett feküdtek, hanem valamelyik nagy folyam torkolati részében, mert így a hajók számára nyugodtabb és biztonságosabb pihenőhelyet nyújtottak. Riga is tizenhat kilométerre fekszik onnan, ahol a Daugava folyam beömlik a Keleti tenger rigai öblébe. A hatalmas folyam mély medre ma is lehetővé teszi, hogy a nagy tengerjáró hajók Riga városi kikötőjéig följussanak.

Kis országot a tenger tesz naggyá!

Mert páratlan lehetőségeket ad a kereskedelmi fejlődés számára. Lettország is elsősorban Rigán keresztül jutott érintkezésbe a nagyvilággal, de mint a Keleti tenger egyik legjobb és legszerencsésebb fekvésű kikötője, ma is központja a balti országok tengeri kereskedelmének. Ez a jelentőség a múltban még általánosabb volt, nemcsak az orosz hódítás idején, de tényleg már Lettország történelmi kezdeténél is, amikor Riga körül csoportosult az őslakosság népmozgalma és körülötte alakult ki a lett állami élet kezdete. Amikor a XII. század végén Albert püspök huszonhárom hajóval és ezer jól felfegyverzett kereszties lovaggal megérkezett Rigába, hogy meghódítsa a lett népet a kereszténység és a nyugati kultúra számára, a Daugava két partján már bizonyos városi kultúrát és kifejlődött, kereskedelmi életet talált.

A lett nép voltaképpen egyike a legrégibb őslakóknak Európában

Amelynek ősei már Krisztus előtt két és félszer évtől ezen a földön éltek. Határai pedig Oroszország felé már Kr. u. a VII. században kialakultak. A X. században kisebb-nagyobb városai még szinte önálló államcsökként szerepeltek, de a XIII. század elején egy teokratikus államban a rigai érsek hatalma alatt egyesültek.

Terra Mariana — Mária földje volt akkor Lettország neve, amelyet az ősi érsekség és a rendiség tartott fenn egészen a XVI. századig, az orosz betörésig. Mikor hosszú harcok következtek, amelyekbe a lengyel-litván királyság is beavatkozott és megszerezte magának az ország egy részét Rigával együtt, míg másik része külön független hercegséggé alakult, amely a XVII. század végéig nemcsak meg tudta őrizni önállóságát, hanem még gyarmatai is

voltak a Nyugat-Indiákban és Uj Guineában, mert hatalmas hadi- és kereskedelmi tengerészettel dicsekedett.

Riga gazdasági jelentőségét mutatja az a harc, amelyet birtoklásáért folytattak Lettország szomszédai. A litván-lengyel uralomra a XVII. század végén svéd hódítás következett, a XVIII. században pedig az orosz birodalom tette rá a kezét, amely ennek a századnak a végére az egész lett földet elfoglalta. Az orosz azonban csak magával törődött, a lett népet politikai és gazdasági rabszolgasorsra vetelte. Az ország szabad őslakói elvesztették a földet, amelyen nem voltak többé birtokosok, csak

Az orosz összeomlás után két léri csinált független államot Lettországból

Az 1918 november 18-án kikiáltott köztársaság elnöke dr. K. Ulmanis, aki ma is a lett állam feje (de most már tekintélykormányzat alapján), a másik pedig Janis Balodis tábornok, hadseregpáncsnok, aki három század katonával kezdte el Lettország felszabadítását és 80.000 főnyi pompás hadsereggel fejezte be.

De a független állami keretet meg kellett tölteni életfenntartó erővel, a kitűnően megszervezett s harcban megedzett védősereg számára meg kellett teremteni a gazdasági hátteret.

Az új Lettország — bár sok tekintetben más körülmények és formák között — ezt a honfoglalást a többi balti országnal hasonlóan intézte el. Az alap a nagy agrárreform volt, amely már 1922-ben 100.000 nincstelen embert tett önálló gazdává 15—20 hektárral földbirtokokon. A földreform végrehajtása itt sem volt túlságosan nehéz. Elsősorban is idegen, gyűlölt nagybirtokosoktól vették el a földet és a leggyűlöltebb és legidegenebb földbirtokostól, magától az orosz államtól. Az állami földek természetesen átállították a lett államra, az idegen „bárók” földjeit pedig egyszerűen elkobozták, hiszen tulajdonosaik nagyrésze már amúgy is régen elhagyta az országot. Az agrárreform könnyű végrehajtásának másik oka pedig az volt, hogy úgy az orosz állambirtokosok, mint az idegen nagybirtokosok földjein egészen primitív, a legnagyobb mértékben extenzív gazdálkodás folyt — egyes jobban kezelt nagybirtokokat kivéve. Így tehát a földreform nem járt az a veszedelemmel, hogy a magasabb mezőgazdasági kultúra alacsonyabbra, primitívebbre hanyatlak vissza.

Az állam az új kisbirtokokat nem hagyta magukra.

messzemenő kedvezményekkel s a gazdasági szakotatás gyors kifejlesztésével ment a segítségükre. Ez az új birtokos parasztság az állam számára biztos alapnak bizonyult, mert a birtokossá vált nincsteleneket új tulajdonuk megvédte a bolsevista agitációval szemben. Ez az új reform azonban nemcsak a mezőgazdaságot alakította át, hanem kihatással volt az ipari életre is, mert ott természetesen megszüntette a munkanélküliséget. A lakosság nagyrésze helyezkedvén el ugyanis önálló existenciaként a mezőgazdaságban, aránylag kis rész maradt, mint munkásréteg, az ipar számára.

jobbágyok, sőt nyugodtan lehet mondani, lealacsonyított szolgák. A világháború előtt a lett parasztság háromnegyedrészenek semmi földje sem volt, ami szörnyű nyomorúságra, ez pedig farradalmi kísérletekre vezetett. De a nagy hatalmú cárizmus vérbefojtotta ezeket a megmozdulásokat s csak magában az 1905-iki forrongásban kétezer lett vesztette el életét. Ez a nincstelenség Lettország későbbi politikai és gazdasági kialakulásában nagy szerepet játszott.

A közel 60.000 négyzetkilométer területű országban körülbelül kétfélmilliónyi lakosság él s ennek 61 százaléka ma már önálló és független existenciára. De amíg ezt elérte, még ebben a században temérdek szenvedésen kellett keresztül mennie. Egyik tragédiája volt, hogy a világháborúban hádszintérré vált, az orosz és a német hadak csataterévé. Ezek a csaták pedig irtózatosan elpusztították az ország egész kultúráját, pusztává tették a szántóföldeket, egész városokat lóttek össze és perzseltek föl s a lakosságnak több mint 40 százalékát úzték el otthonából. 30.000 lett esett el a háborúban, amelynek ragályai ugyanakkor a szó szoros értelmében meglizedelték a lett lakosságot.

amelyet az ország gyors gazdasági fejlődése föl tudott szívni.

A reformot folytatták, 1924-re már 125-re emelkedett az új önálló kisgazdabirtokok száma. Ezek a kisgazdaságok lettek az új lett gazdasági élet alapjai, nemcsak mint termelők, hanem mint fogyasztók is. Az európai agrárvilágot azonban ennek az új birtokosrétegnek is keservesen meg kellett éreznie. Lettország mégis átvészelte ezt a nehéz időszakot s a rövid megrázkódítás után a lett kisgazda megint nyugodt és boldog életet élhet. Az utolsó esztendőben egyre nőtt az ország nemzeti jövedelme, amely 1932 és 1935 között 20 százalékkal nőtt meg. Amikor az agrárvilág elkövetkezett, a lettországi városokban hirtelen megnőtt a munkanélküli tömeg, de ugyanakkor falun hiányzott a munkaskéz. Az állam — amely ekkor már a tekintély elvén és korporációs szervezeten nyugodott — nagyon érélyes rendszabályokkal lépett közbe. Erélyes, de dőzatos rendszabályokkal. A cél volt a parasztság megmentése a nemzetközi válság következményeitől, az eszköz: az állam felvásárolta az egész gabonatermeszt s pedig olyan áron, ami 100 százalékkal volt fölülte a világgiaici árnak. A paraszt tehát megkapta munkája és termése ellenértékét, megszabadult a gondtól s e részben visszacsábította a földhöz azt a réteget, amely előbb a faluból a városba özönlött. Ezt az állami akciót a következő évben (1935) megismételték és ezzel párhuzamosan sikerült az új földbirtokosok tehermentesítését is végrehajtani úgy, hogy állami beavatkozásra a rövidlejáratú gazdahiteleket kisebb kamatozású, hosszulejratú hitelekkel változtatták át, az adókat leszállították, új kölcsönlehetőségeket biztosítottak a falu számára, amivel lehetővé tették, hogy a paraszt a maga birtokán a művelést modernizálja és intenzívebbé tegye.

A kormány főleg azon igyekezett, hogy a tömegek visszaáramlását a városból a faluba elősegítse. Ez azonban részben a városban adott munkalehetőségek miatt csak lassan halad előre, annyira, hogy aratókat, szezonmunkásokat még mindig nagyszámmal kell Litvániából és Lengyelországból bevinni.

A lett kormányzat gazdasági rendszere kétségkívül erős állami beavatkozással járt. A gazdasági élet felépítésében pedig elvileg a korporatív rendszert vezetik be fokozatosan.

Megnyílt a

Cooperativa

Biruinta szövetraktára és modern szabósága

Tisztviselőknek kedvező fizetési feltételek.

Fodor Gábor közismert férfiszabó vezetésével
Dus választék! — Eredeti termelői árak!

Nagyvárad, Bulv. Regele Ferdinand 11.

HIREK

MAGYAR LAPOK Keresztény magyar napilap

Oradea, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldós: Egész évre 500, félévre 400
negyedévre 210, egy hónapra 70 lej.

Magyarországon: Egész évre 30 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepnap 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekkaszámunk száma: 80.037-
Telefon: 12-27.

Csúf szerkesztő: dr. Sulyok István

Kéziratokat nem ösztökölünk meg és nem adunk vissza.

Negyven napja halott Mária királyné

Szombaton, augusztus 27-én Őfelsége Mária anyakirályné elhunytának negyvenedik napján gyászistentisztelet volt a curtea de argesi székesegyházban. II. Károly király és a kormány tagjai mély megilletődéssel vettek részt ezen a gyászmisén, amely kegyeletes megemlékezés volt a nagy királynéra.

Az istentiszteleten hivatalosan ugyan csupán az uralkodó és a közvetlen környezetéhez tartozó magasrangú személyiségek voltak jelen, de lélekben ott volt velük, a román nemzet minden tagja, s minden hűséges állampolgár. Ott voltak gondolatban a nép egyszerű gyermekei, akik közt annyi jószággal, számtalan szeretetadományt osztott ki Románia nagy királyasszonya, s ott voltak a háború egykori sebesülteit, akik közt annakidején Ő is megjelent biztatva, bátorítva és meghatótt öröme készíttette valamennyiüket.

... Negyven nap kevés idő, az idők végtelenségében, akik azonban a nagy királyné közelében éltek mégis végtelen hosszúnak találják az elmúlt napokat s csak egyre jobban érzik azt a pótolhatatlan irt, amelyet a nagy anyakirálynő hagyott a szívekben maga után. Érzik ezt és érzik azt is, hogy bármennyire teljen is az idő: Mária anyakirályné emlékezete és ennek az emlékezésnek fájdalma nem lesz a román nemzet egyetlen jától sem, soha távolabb.

Calinescu belügyminiszter visszahelyezte állásába a csikmezei közigazgatásból elbocsátott tizenhárom kisebbségi tisztviselőt. Csikszerecs-Saját tudósítónk jelentése. Annakidején jelentették, hogy Rizeescu Eugen alezredes, volt csikmezei prefektus felterjesztésére a belügyminiszterium elégtelen nyelvtudás címén elbocsátott tizenhárom gyergyószentmiklósi városi kisebbségi tisztviselőt, több, évtizedes szolgálati idővel rendelkező községi jegyzőt és községi titkárt. Az elbocsátott tizenhárom közigazgatási tisztviselő panasszal élt Calinescu belügyminiszternél, aki — a Hivatalos Lap 178. számában augusztus 4-én közzétett kisebbségi minisztertanács napló 20. cikke értelmében, miután mindenik rendelkezési állományba helyezett tisztviselőnek eredményes nyelvtudást igazoló okirat volt a birtokában, — megsemmisítette az illetékes ügyosztály intézkedéseit és mind a tizenhárom közigazgatási tisztviselőt visszahelyezte állásába. Mondanunk sem kell, hogy Calinescu belügyminiszternek a méltányos és igazságos intézkedése nagy megnyugvást keltett az elbocsátásra ítélt, családos és sok évi szolgálattal rendelkező tisztviselők körében.

AZ ORVOSI BIZONYÍTVÁNNYAL FELMENTETTEK KATONAI FELÜLVIZSGÁLATA. Bucuresti. Saját tud. Szeptember 15 és október 15. között vizsgálják felül azokat az egyéneket, akiket orvosi bizonyítvánnyal mentettek fel a katonai szolgálat alól.

Uj rendelet törvény a sajtótermékek megjelenésének szabályozásáról. Bucuresti. Saját tud. A belügyminiszterium rendelet törvényt állított össze a sajtótermékekre vonatkozólag. A régi rendelet törvény ugyanis kimondja, hogy a napilapoknak részvénytársasággá kell átalakulniuk. Az új rendelet törvény szerint azoknak a napilapoknak, amelyek nem érik el a napi 7500-as példányszámot, nem kell végrehajtani ezt a rendelkezést és a sajtó- és propagandaügyi államtitkárság engedélye alapján jelenhetnek meg.

A WASHINGTONI KORMÁNY HELYREÁLLITJA A DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOT A VATIKÁNNAL. Párizsból jelentik: Francia lapértésülés szerint a washingtoni kormány elhatározta, hogy helyreállítja a diplomáciai kapcsolatot a Vatikánnal. 1870 óta nem áll fenn diplomáciai kapcsolat Washington és a Vatikán között.

Nyugdíjba mennek Ciurea és Urszinyi táblabírák. Nagyvárad. Saját tud. A fővárosi lapok ma ideérkező száma új bírói nyugdíjazások névsorát közli. A nyugdíjazottak között két kiváló nagyváradi bíró is szerepel, akik a korhatárt betöltötték. Az egyik Ciurea Constantin táblabíró, a másik dr. Urszinyi József táblabíró, a vidéki járásbíró volt vezetője. Ciurea Constantin szeptember 27. és Urszinyi dr. pedig aug. 27-iki határidővel megy nyugdíjba. — Ugyancsak nyugdíjba megy dr. Romulus Seciureanu, volt nagyváradi vezetőügyész, jelenlegi románai táblabíró, valamint dr. Nagy János vaszkóhi járásbíró.

VASÁRNPAP IS FIZETIK NAGYVÁRADON A NYUGDÍJAKAT. A nyugdíj fizetéseket ezuttal vasárnap is folyósítják. A kifizetéseket névsor szerint bonyolítják le.

Nem mennek spanyol vizekre az angol tengereszkek. Bucuresti. Saját tud. A „Strandford” nevű angol petroleumzállító tank Constantából akart elindulni, hogy petroleumot szállítson a spanyol köztársasági kormányhoz. A tank személyzete közül azonban 26-an megtagadták az engedelmességet és kijelentették, hogy nem hajlandók többé spanyol vizekre menni. Elhatározásukat közölték az angol konzullal is, kit arra kértek, hogy szállítsa őket haza Angliába. A Strandford kapitánya kénytelen volt a spanyol vizeken elsüllyesztett Madrid petroleum szállító tank román legénységéből 26 embert felfogadni.

AZ ERDÉLYI MUZEUM-EGYESÜLET TORDAI VÁNDORGYÜLÉSE. Augusztus hó 28—30-án, vasárnap, hétfőn és kedden lesz Tordán az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek orvoskongresszussal egybekötött háromnapos vándorgyűlése. A műsoron összesen 66 előadás szerepel a díszgyűlés programján kívül. Torda városa örömmel és ünnepélyesen várja a magyar tudományos egyesület küldöttjeit s a rendezőbizottság mindent megtett méltó fogadásukra. Tiszteletükre vasárnap este a helyi rendezőbizottság szabadtéri előadásban Nyírő József aragó emberét adta elő a tordai kitérő műkedvelőgárdával. A vándorgyűlés díszülése vasárnap délelőtt tizenegy órakor kezdődik. Az előadás Kolozsvárról a postai megállótól külön CFR-autóbuszra megy a vándorgyűlésre vasárnap reggel 7 óra 50 perckor. A tordai rendezőbizottság kéri azokat, akik elszállásolásukról nem kaptak külön értesítést, hogy szombaton délután és vasárnap délelőtt a főléren lévő Magyar Kaszinóban érdeklődjenek az iránt. Ott minden felvilágosítást megkapnak.

Az italmérési engedélyek árlejtése. Nagyvárad. Saját tud. Néhány nappal ezelőtt rendelet érkezett az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz, amelynek értelmében az 1932-ik év előtt kiadott italmérési engedélyeket (beleértve a kocsmákat, vendéglőket és fúszerveleteket is) be kell vonni. A rendelet értelmében ugyanis az 1932. év előtt kibocsátott italmérési engedélyek október elsején érvényüket veszítik. A rendeletben utasítás történt arra is, hogy ezeket a régi engedélyeket árlejtés útján adják bérbe. A nagyváradi pénzügyigazgatóság már meg is kezdte ezeket az italmérési engedélyeket árlejtés útján adni. Először azok a falusi italmérési engedélyek kerülnek sorra, amelyek meghatározatlan időre bocsátották ki. Ugyanebbe a csoportba tartoznak azok az italmérési engedélyek is, amelyek apáról fiúra szálltak. Az új rendelet megszünteti ezt a rendszert és október elseje után az italmérési engedélyeket csak 5 éves időtartamra adják bérbe. A falvakban az árlejtéses és a községi bíró hirdetik meg, magukat az árlejtést pedig a nagyváradi pénzügyigazgatóságon tartják meg. Az ajánlatokat zárt körben kell benyújtani s az ajánlatok csak akkor érvényesek, ha a törvényben előírt okmányokat is (születési bizonyítvány, állampolgársági bizonyítvány, stb.) Szombaton délelőtt bihar-ilye község két italmérési engedélyre tartották meg az árlejtési és a nagyváradi pénzügyigazgatóságon. Az árlejtésen öt ajánlattevő vett részt, de ezek közül hátramar nem tettek eleget az előírt feltételeknek s így kizárták őket. Az árlejtéseket a jövő héten folytatják.

* Aki tulokat evett vagy ivott és ezért rosszul érzi magát, annak egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz igen gyorsan és alaposan kitesztíti a gyomrát és a beleit és felfrissíti egész szervezetét. Kérdezze meg orvosát.

Hétnapos utókúra a Püspökfürdőben

Baile Episcopesti — lángá Oradea
Nagyvárad mellett

Viktoria Hotelben Lei 875
Transilvania < 1085
Dacia < 1225

A hétnapos utókúrában bentfoglalattal napi háromszori étkezés, lakás, gyógy vagy hullám-fürdő.

Ha reumában szenved, vegye most igénybe a kúrát. A fenti árak mellett augusztus 25-től a szezon végéig garantáljuk.

Feljegyzések

Szállóige lett, hogy Amerika a legnagyobb olvasztókemence, mely a legkülönbözőbb népek fiait rövid idő alatt egyetlen nemzetiséggé forrasztja össze. Ez a folyamat azonban csak messziről látszik ily egyszerűnek és simának. Közlebről vizsgálva a kérdést, kiderül, hogy az amerikai népek az Egyesült Államokban épen úgy, mint Kanadában s nem kevésbé Délamerikában egyre nagyobb ellenállást fejtenek ki az elnemzetlenítés ellen s egyre jobban ragaszkodnak népi sajátosságukhoz, elsősorban nyelvükhöz és nemzeti kultúrájukhoz.

Tudjuk, hogy valamennyi amerikai államnév — az északi Unio épen úgy, mint Brazília, Kanada, vagy Argentína — államszövetségeket takar, melynek tagjai messze menő önkormányzattal rendelkeznek. Ez az autonomia mindenütt kiterjed az iskolaügyre s innen van az, hogy ahány tagállam, annyiféle a nemzetiségek iskolaügyének rendezése. Ez a rendezés egyes államokban teljes szabadságot ad, másokban viszont mindent elkövet, hogy az alkotmány elvi kijelentéseinek uralmát minél szűkebb területre szorítsa.

A nemzetiségeket ez a fonák helyzet arra kényszeríti, hogy iskolaügyük egységes központi rendezését sürgetik. Így Kanadában is. A kanadai franciák egyik nagy lapjában, az Ottawa-i Droit c. napilapban Charles Gautier így ír erről a kérdéssel: „Szövetségi alkotmányunk egész Kanadában elismeri a vallási kisebbségek jogait. Mi több, azt lehet mondani, hogy e szabadság biztosítása nélkül az a szoros összefogás, mit államszövetségünk jelent, sohasem születhetne volna meg. Ezeket a jogokat azonban csak Quebec-ben, a katolikus tagállamban tartják illő tiszteletben...”

Hogy ezt a helyzetet általánossá tegyék, most a központi kormányzathoz fordultak a franciák és azt követelik: szerezzen érvényt az alkotmány parancsának Kanada egész területén, azokban a tagállamokban is, hol az államszövetség előnyeit elfogadják és élvezik, a kötelezettségek alól azonban, mit az számukra jelent, kibújni igyekeznek.”

A cikk szerint, mit erről a kérdéssel a Schönerer Zukunft legfrissebb számában olvasunk, ez a lépésük eredményes lesz.

Az amerikai olvasztókemencékben is vannak tehát kemény magok, melyeket a legbuzgóbb fűtés sem tud szétmálasztani. Amerika sem kerül el ugyanazt a fejlődést, mely Európában már régen végetért. Voltak korok, melyekben az európai országok is olvasztókemencék voltak. Így született meg az

egységes Anglia, Franciaország és még sok más állam. Ezekben a korszakokban gyorsabb volt a gazdasági fellendülés, a központosság és városképződés, mint a nemzetiségek öntudatának mélyülése. A művelődés terjedése azonban ezt a különbséget hovatovább teljesen kiegyenlíti s mindenütt rohamosan nő a fejlődésnek az az ága, mely az épen maradt nemzetiségek magjaiból hajl ki és a maga külön életét akarja élni. (Skin.)

Megszűnt két középiskola Máramaroszigeten
Saját tud. A közoktatásügyi minisztérium rendelkezése a szigeti Domnita Ileana leánygimnázium felső négy osztályát megszüntették. Az illetékes minisztérium rendelkezése megszünt a Ferdinánd tanítóképző is, amely már nem is kezdte meg az 1938-39-es tanévet.

GRÓF SZÉCHENYI GYÖRGY MAGYAR KÉPVISELŐ MEGHALT. Szerencséről jelentik: Gróf Széchenyi György magyar képviselő, a monoki hitbizomány ura, pénteken délelben, hosszas betegeskedés után negyvenkilenc éves korában meghalt.

Húsz év múlva is gyilkol a háborús sebesülés. Kézdivásárhely. Saját tud. Nyáguly Lajos ezekkatolnai földműves még a háború utolsó évében súlyos sebet kapott és esztendőknél át munkaképtelen volt. A gondos orvosi kezelés azonban időnként teljesen talpra állította Nyágulyt, aki rendszeresen végezte a gazdaság körüli teendőit s ugyszólván el is felejtette súlyos sebesülését, amikor a napokban hirtelen rosszul lett, a régi háborús seb felgyűlt s dacára a gyors orvosi beavatkozásnak, pár napi szenvedés után halálát okozta a szerencsétlen embernek.

ZSIDÓHÁBORU A VILNAI GHETTÓBAN. Vilnából írják: A vilnai zsidónegyedben véres összetűzés volt az úgynevezett revizionista és a cionista zsidóság között. A verekezésben előbb csak néhány tücat zsidó vett részt, de tíz perc múlva már ezrekre ment a két pártba szakadt zsidók sokasága. A verekedők botokkal és egyéb fegyverekkel támadtak egymásra s az összecsapás órákon át tartott, míg a rendőrségi osztagoknak sikerült a rendet helyreállítani. Számos letartóztatás történt. A sebesültek száma igen nagy.

* **Rheuma, köszvény, ülőideg- és hátizomzsába ellen „Togal” tablettát.**

Csendőrkékre került egy álnspektor. Máramarosziget. Saját tudósítónktól. Az elmúlt napokban egy jól öltözött, „biztos fellépésű” férfi jelent meg Máramaroszigeten, aki Vasile Minciuná „inspektor”-ként mutatkozott be s magasan díjazott hirdetések gyűjtött különböző román lapok számára. Minciuná „inspektor” tevékenységére az illetékes hatóságok is felfigyeltek s a csendőrség leigazoltatta. Igazoltatása során kiderült, hogy egy nagystílusú szélhámost sikerült kézrekeríteni, aki az utóbbi hetek leforgása alatt több mint kétmillió leit harácsolat össze különböző agyafurt trükkökkel. Az álnspektort a csendőrség őrzetbe vette s kihallgatása után átadta az ügyészségnek.

Temetés. Id. Szarka Károly 71 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése vasárnap 2 órakor lesz Biharpüspökiben. (Erdélyi „Concordia”.)

Zürichi zárlat. Párizs 11.93 egynegyed, London 21.28 fél, Newyork 436 ötnyelcad, Brüsszel 73.70, Milánó 22.97 fél, Amszterdam 238.68, Berlin 175, Prága 15.05, Varsó 82.25, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Veszedelemes tűzvész egy székely faluban. Kézdivásárhely. Saját tud. A háromszéki Szentkereszt községben Kosztandy Mihály gazda udvarán vezedelemes tűz keletkezett s a tűz, a nagyszáraságban hamarosan átterjedt még három házra és két gazdasági épületre, melyeket nem lehetett megmenteni a pusztulástól. A tűz oltását nagyon akadályozta, hogy a nagyközségben alig van használható kut s a segítségül érkező tűzoltóság munkája így csak a tűz további terjedésének megakadályozására szorítkozhatott.

Megszökött a fegyházból a gödi férjgyilkos asszony. Budapestről jelentik: Pénteken este egy rendőrszem darócruhás fegyencnőt igazoltatott az Üllői-uton. Kiderült, hogy a fegyencnő nem más, mint özv. Bognár Istvánné, aki — mint emlékeztet — 1935-ben Gödön meggyilkolta és feldarabolta férjét. Bognár István hentesmester. Bognárnét akkor életfogytiglani fegyháza ítélt a bíróság. Büntetését Mária-Nostrán tölti s egy óvatatlan pillanatban a kerítésen átmászva megszökött. Budapestben rokonait akarta felkeresni, de az őrszem elfogta.

Jön 505 a csíkkal!

Iskolai értesítés. A nagyváradi-olaszi római katolikus elemi fiúiskolában az 1938-39. tanévi beírások szeptember 1-től 10-ig tartanak. Az I. osztályba iratkozók állami anyakönyvi értesítést — „aviz” — hozzanak magukkal. A 7-ik évet még be nem töltött gyermekek föltétlenül az első napon jelentkezzenek. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 15-én lesz. Igazgatóság.

Iskolai értesítés. A nagyváradi-ujvárosi római katolikus elemi fiúiskolában az 1938-39-ik évre szóló beírások szeptember 1-től bezárólag szeptember 10-ig tartanak. E meghatározott beírási időn túl senkit sem lehet fölvenni. Az első osztályba lépő gyermekek szüleit kérjük, hogy szíveskedjenek a beírás első napjain jelentkezni, különösen, ha korrengedélyre van szükség. Szeptemberben megnyílik a hatodik osztály. Minden tájékoztatást a beírások alatt nyernek a szülők. Az igazgatóság.

Az Immaculata-intézetben (Nagyváradi, Str. Alexandri v. Telek-utca 17.) megkezdődtek a beírások a leánygimnáziumban és az övönöképzőben. A javítóvizsgálat 3-án 8 órakor kezdődik. A bennlakó növendékeknek 7-én kell jelentkezniük, 8-án Veni Sancte, az előadás 9-én kezdődik. Az óvodában és az elemi iskolában a beírás 1-10-ig, az előadás 15-én kezdődik.

Beírások a nagyváradi társulati fiú és női kereskedelmi liceumban (Alea Gojdu No. 1.) folyamatban vannak és augusztus 31-ig tartanak. A felvételi és javító vizsgálat iránti kérvényeket augusztus 31-ig kell benyújtani s a jelzett időpontig kell befizetni az előírt díjakat is. A középiskola igazgatósága kéri a közölt határidők pontos betartását, miután késedelmes kérvények nem vehetők figyelembe.

* **Elrontott gyomornál és az ezzel összekapcsolódó bélzavarok, felfúvódás, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás esetében már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz is igen gyorsan, biztosan és kellemesen tisztítja ki az emésztés útjait. Kérdezze meg orvosát.**

Miska „gavallér”

Miska — ha esetleg akadna valaki, aki nem tudja, — virágáros fiú. Hullámos szőke a haja, kék a szeme, rózsás-jehér az arca, — olyan, mint egy rózsaszínű ujévi malac, — a fellépése biztos, öntudatos és benne van a jó kereskedő minden szükséges jó és — bocsánat! — rossz tulajdonsága. Tény, hogy kitünően tudja áruházi a portékáját. Annyi őszinteséggel és meggyőződéssel, annyi ékesszólással dicséri olykor bizony kissé viharvert, hervadónak indult virágait, mintha legalább is valamelyik pompás hollandi rózsakert most letépett, harmatos diszeit rejtgetné kosarában.

Sűrűn ellátogat hozzánk is, a szerkesztőségbe „üzletet csinálni”. „Főzi” — ahogy mondani szokás — a redakció ifjabb évjártu férfitagjait, hogy „vegyenek szép, friss virágot a kisasszonynak”. Ez persze, a legjobb „üzleti fogás”; csaknem mindig sikerül beugratnia egyiket, vagy másikat a „kisasszony” jelszó hangoztatásával, mert hát, — úgy-e? — ilyen esetben egy fiatalember — még ha mai fiatalember is és még, ha kolleága is — meglehetősen kényes helyzetbe kerül. Így aztán Miskának majdnem mindig sikerül eladnia egy-egy üde, vagy — legyünk rosszmájúak! — kevésbé üde szegfü-, vagy rózsacsokrot.

Ma azonban nem járt szerencsével. Hiába szedte elő legzengzetesebb „üzletemberi” ékesszólását, hiába dicsérte színes szavakkal virágjait, amelyek bizony — mi tagadás — igen-igen „lankadt” állapotban voltak s (hónap végén is lévén!) a fiatalurak nem voltak hajlandók „beugrani”. Erre, mit volt mit tenni, Miska hozzám jött, a „kisasszonyhoz” s nekem kínálta megvételre a fiatalurak által megvetett portékáját.

— Ejnye Miska, — mondom neki műfelháborodással, — te, gavallér létedre, csak nem kínálsz nekem pénzért virágot? A j á n d é k b a adj egy csokorral!

Erre villan egyet a szeme, gyors lendülettel kiemel virágai közül, néhány szál székfűből álló csokrot és hanyag mozdulattal az asztalomra teszi.

No de, ezt már még sem fogadhatom el! Tréfának, „huzásnak” jó volt, de komolyan venni? — azt még sem lehet. Odaadok neki pár leit, amit természetesen, jó üzletemberhez illően, el is fogadott. Most azonban, miután már megajándékozottból vásárlóvá léptem elő (vagy talán ez női értelemben nem is olyan előlépés?) — a bírálathoz is jogom van s megköszöntöm:

— Na hallod, Miska, elég fonnyadt virágot adtál te nekem!

Mire ő mosolyogva, de a világ legtermészetesebb hangján rávágja:

— Hát, azért adtam oda ingyen!

Fodor Viola.

TURISZTIKA

S. T. Vulturii—Sasok Turista Egyesülete szeptember hó 4-én, vasárnap és 5-én, hétfőn, Szalontán át, Arad—Radna—Solymos—Lippa—Lippa-fürdő és Arad-hegyljára rendez társas kirándulást. Indulás vasárnap reggel 5 órakor. Aradon át a kirándulók Maria-Radnára érkeznek, ahol éppen bucsu lesz. Onnan a solymosi váromokhoz rendez kirándulást a turista egyesület, majd Lippát és Lippafüredet tekintik meg a kirándulók. Lippafüredet megszállnak, majd hétfőn délután Aradra térnek vissza, ahol a város nevezetességeit, elsősorban a Kulturpalotát tekintik meg a társasutazás résztvevői. Résztvételi díj tagoknak 230 lei, vendégeknek 250 lei. Jelentkezni lehet Mocsary Sándor irógépesnél, Bulevardul Regele Ferdinand 13, Gyenge István ékszerésznél, Alexandri-utca 12 és az egyesület irodájában: dr. Aurel Lazar 14, Nagyváradi.

Megkezdődött az U. C. O. R. nőidivatáruháoz olcsó elárusítása

Dus választékban szerezhetik be a hölgyek

szigoruan szabott árak mellett

az őszi szövet, selyem-különlegességeket, valamint vászon, damaszt és mosóárukat az

U. C. O. R. nőidivatáruháozban

Nagyváradi, Bulv. Regele Ferdinand No. 2. (Bazár-épület)

zottság elnöke sorozatos tanácskozásai során fogadta *Majszki* londoni szovjetnagykövetet. Angol politikai körökben úgy tudják, hogy a szovjetdiplomata kijelentette: a szovjetkormány nem járul hozzá az angol tervezet semmilyen módosításához. Ebben a válaszban benne van, hogy a szovjet mindent megtesz abban az irányban, hogy Franco nemzeti küzdelmét a diplomácia mindvégig csak mint illegális felkelést kezelje.

Joggal kérdezzük ezután, ki az, aki a békét veszélyezteti? Az-e, aki jogait követeli, vagy az, aki a jogok megadása elől mereven elzárkózik és kerékkötője minden kibontakozásnak? Mert, amióta egyes diplomáciai tényezők a szovjetet becsmépszék az európai politikába és Sztalin és Litvinov ágensei egyenrangú félként tárgyalnak az európai hatalmak képviselőivel, következetesen mindig az történik, hogy a szovjet minden igazságos kibontakozás elé akadályokat gördít.

Minden logikusan gondolkozó ember előtt világos, hogy a spanyol nemzeti kormány, amely az ország területének több mint kétharmadrészét bírja, joggal követelheti hadviselő félként való elismerését. És egyébként is, hogyan lehetne a burgosi kormánytól kívánni a nemzetközi jellegű kötelezettségek vállalását — ha nem akarják elismerni hadviselő jogait. Franco nem utasította el az angol tervezetet, de logikus az az álláspont, hogy ha Anglia a két hadviselő félre akarja korlátozni a háborút, ennek azonban előfeltétele, hogy mind a két fél egyenlő nemzetközi jogi helyzetben legyen. Ki hiszi el ma már azt a baloldali beállítást, amely Franco kormányát, mint lázadókat tünteti fel, amely ellen a „törvényes” kormány rendőri műveleteket fogantat? Ki nem látja, hogy a spanyol nemzeti ellenállás nem csak nemzeti szabadságharc, hanem küzdelem az európai civilizációt veszélyeztető barbarizmus ellen.

Es Majszki nagykövet úr mégis udvariasan meghajolva Plymouth lord előtt, lázadókról, illegitim mozgalomról beszél, követel, nemzetközi jogra hivatkozik. A világ baloldali sajtója pedig kontrázik a moszkvai primhegedűnek, nagyszerű az összhang és a világ nem veszi észre, hogy a csodálatos összjátékban milyen végzetesen hamis hangok, micsoda káprázató hazugságok vannak.

Miért nem lett belőlem püspök?

Irtta: P. Treián Leonárd

Nem adhatok most feleletet erre a kérdésre, mert akkor senki sem fogja elolvasni ezt az írást. Én pedig azért írok, hogy a nyájas és nem nyájas olvasóimnak kedvében járjak. Szóval, üzöm a népszerűséget, mint apró pillangó a derűs napsütést, tengeri sirály az óriás nagy halat...

Kockázatos foglalkozás a lepkekergetés. Hímes szárnyak tarka színezete villog a nap sugarban. A gyermek azt hiszi, hogy az övé már, és jól elvágódik a göröngyös réten. Minden lepke és minden tarka virág nevet rajta. A nagy ember is elvágódik, csak úgy nyög bele, a szánakozó résztvevők élénk röhejére. Ne akarjon senki pillangót üzni, kövér nagy halat sem talál a tengeri sirály...

Az élet eshetőségekből és lehetetlenségekből tevődik össze. Ahogyan rálatál vagy neki-sodródik az ember. Én a szerencse fia voltam örökkönörökké. Édesanyám egyetlen gyermeke. A többi mind elvitte a torokgyík és én egyedül megmaradtam. A torokgyík is jól járt, hogy engem itthagyt és édesanyám is, mert én lettem az ő állandó püspökjelöltje. Az egész szomszédságban nem volt olyan szép fiú, mint én, fára mászni, csűr padlásán verébfiókat fogni, malacokat őrizni, senki sem tudott olyan tökéletesen, mint én. Édesanyám ugyan nem ezekért a tulajdonságokért tartott tökéletes püspökjelöltnek, hanem azért, mert majmoltam a misézőpapot, rendesen eljártam a harangkötélen himbálózni, orgonát fujtatni és a kántor úr libáit őrizni a templomkerítésben. Hogy ezek közül melyik foglalkozás az egyházi méltóság bizonyos előjele, azt csak jó édesanyám tudná megmondani, ha élne. Ő mint szegény egyszerű, parasztasszony folyton azért imádkozott, hogy valahogyan pap legyen a fiából. A püspökség nagyon merész ábrándjai közé tartozott. Mikor egy versikét este az aratók előtt sikerült elmondani, akkor esküdt is rá, hogy püspök lesz a gyermekből.

Az iskolában nagyon szerettem a tízperceket mákoskiflivel. Ez ugyan ritkábban fordult elő, mert két krajcár volt egy darab ilyen kifli. Falusi gyermek a városban ritkán jut ilyen nagy vagyonhoz, azért a tízpercek maradtak mákoskifli nélkül, fülhúzásokkal gazdagít-

va. Egyik tanárom ugyanis kitűnően szerette a füleimet. Szerethette is, mert jónagyok voltam. És mikor rugdostuk játszótársaink fejét, hátát, lábait, mindig az én füleim bánták meg. Akkor még nem ismertük a labdarugó versenyt s így leggyakorlatibb sportolás a fülcibálás volt megfelelő ordítások kíséretében.

Végre füleim rugékonysága és tökéletes teljesítőképessége révén eljutottam a szép szőke Szejke vidékére. Füleim mint a rágógumi, de és magam öntudatos főgimnáziumi tanuló. Örökké hálás vagyok azért, hogy ebben a híres városban nem kerültem valamelyik izmos vargalegény bőrfinomító kése alá. Sokan álltak akkor még a malomárok partján. Minket hiszékeny vidékieket azzal biztattak, hogy ezek képesek ki a diákokat. Még meg is mossák, nemcsak corholják. De nem történt semmi, füleim teljes szabadsággal fejlődhetek tovább. Mikor már a hatodikát végeztem, édesanyám folyton azt rebesgette, hogy papnak kellene menni. Szegény jó asszony! Még jó, hogy azt nem mondta, fiam, püspöknek kellene menni...

Elérkezett a nagy nap. Konkurszra indultunk a püspökvárosba. Még soha eddig gőzmasinával nem utaztam. Mikor a vasúti jegy a zsebemben volt, azt hittem, hogy enyém az egész világ. Az első vasúti jegy... Lehetek pap, püspök, lengyelfalvi báró és szejketulajdonos.

Egyik állomáson bejött közénk Meizel Jóska. Ő is akkor ment konkurszra a püspökvárosba. Rögtön barátságot kötöttünk. Ő elsőrangúan tudott ugratni, én pedig kitűnően ugrottam. Egymásra találtunk. Ő elhitette velem, hogy nagyszerű hangom van és hogy a konkurszról haza sem engednek, mingyárt ottmarasztanak a papnevelőben. Hittem neki, mert úgy tudott fullenteni, mint az öreg drótoztót otthon a fiának.

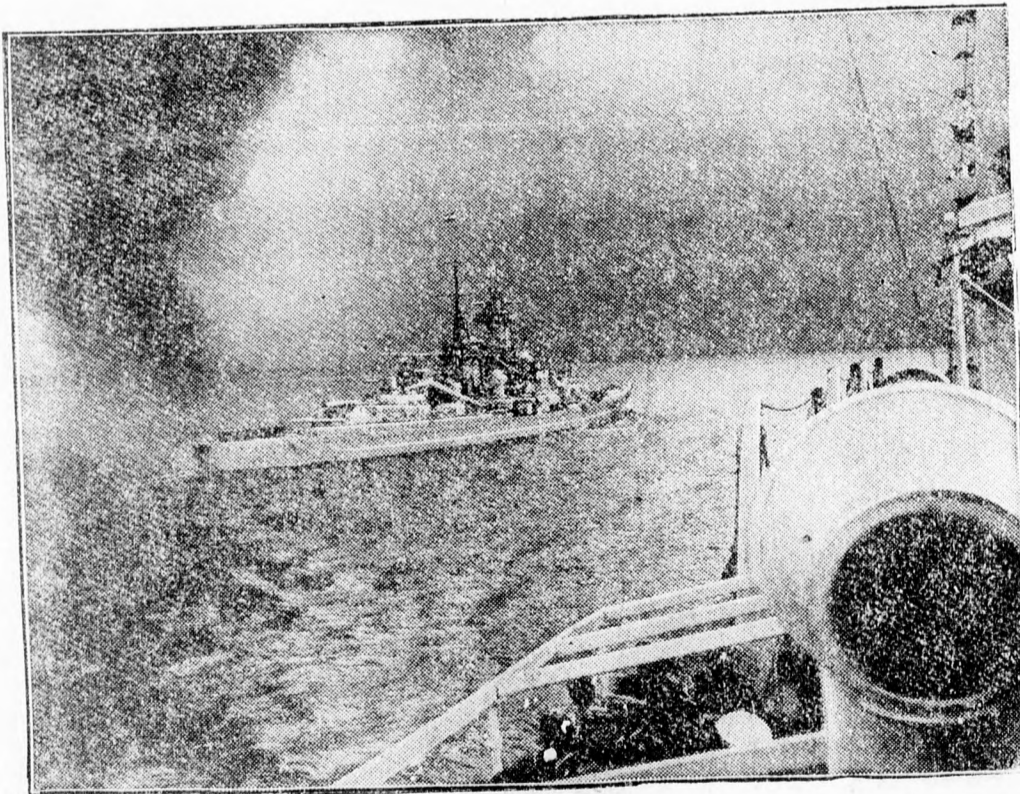
Konkursus... Most fordul az életem sorsa. Szegény édesanyám! Otthon mennyit sirt és imádkozott, hogy az ő fiából legalább pap lehessen. Meizel Jóska ugyan most erősítette, hogy ilyen fiából mint én, bizonyosan püspök lesz. Egyszerre legalább is kerületi főesperes.

Azt nem lehet elmondani, hogy mit éreztem mikor a püspöki palotában, a nagy terem előtt várakoztam, hogy mikor kiáltják az én nevemet... Szívem hangosan dobogott, agyam félelmetesen lüktetett, forróság járkált bennem le és föl, mint kásás fazékban a fővés. Meizel Jóska egy csöppet sem félt. Ott járkált közöttünk és engem nagyon biztatott, hogy ne hagyjam magam, mert így és úgy fényes jövő várakozik reám. Egyszerre rám került a sor és én beléptem. A legelső dolog az volt, hogy meghottoltam egy szőnyegben és irtózatosan elesetem. Egy pap fűszegített és csak a jóságos Lönkhart püspök mosolya mentette meg bennem az életet. A püspök és sok nagy pap ülte körül a széles asztalt, én pedig keservesen zokogva sirtam.

Sok mindent kérdeztek tőlem, amire nem emlékezem. Igen tudományos kérdések voltak és én csak sírni tudtam. Végezetül azt mondták, hogy énekeljek valamit. Csak ezt vártam. Még pityeregtem az elvágódás után és most eszembe jutott Meizel Jóska. Elkezdtem bömbölni. Kitért belőlem a sírás összes alsó és felső regisztereivel. Mondj naponként és óránként... Ordítottam. Az öreg püspök befogta mindkét fülét. Az én harsogó trombitám nemcsak dobhártyarepesztésre volt berendezve, hanem a Perkő oldalában kőszikla robbantásra is.

Valamelyik nagy pap megmentette a veszélyes helyzetet. Odajött hozzám és elzárta a szájam nyílását. A bömbölés megszűnt, az ajtó kinyílt és én künn találtam magam irtózatosan nevető diáktársaim között. Legjobban nevetett Meizel Jóska.

— Hát miért bögtél olyan irtózatosan... No, belőled sem lesz püspök...

Ez a szép felvétel azon a flottaparádén készült amelyet Kielben Horthy Miklós kormányzó és a magyar kormány tagjainak tiszteletére rendeztek. Képünk a Geinesenau zászlóshajón készült

Hitler, a külpolitikus

Irta: Csiszár Béla

Kiméletlen önkritikával dolgozó, német történetírók munkáiban, amikor a háborúelőtti Németország külpolitikájáról van szó, gyakran fölhangzik a keserű vád II. Vilmos korszakának külpolitikája ellen. Ha a német külügyek akkori irányítóiban — mondják — több a valóság iránti érzék és a rideg tényekkel való számolni tudás, Németország ellen nem foghatott volna össze az egész világ a birodalom nem szigetelődik el olyan végzetesen s bizonyára a világ-háború is más körülmények közt zajlott volna le. A háborúelőtti német politika nem tudott számolni a valóságokkal és az adottságokkal; másként nem utasította volna el annyiszor az angolok kinyújtott jobbát, másként bánt volna a franciákkal, igyekezett volna megtartani magának Oroszországot és... egyszóval sok mindent másképp csinált volna. A háborúutáni német külpolitika rendkívül sokat tanult a múltból. Gyökeresen azonban a Harmadik Birodalom, helyesebben legfőbb külpolitikai intézője, Hitler kancellár vonta le a háborúelőtti német diplomácia tanulságait.

Öt éve áll a német kancellár a birodalom élén s, ha bizonyos német belpolitikai vonatkozású kérdéseket bírálhatunk is nála, nem lehet megtagadni a teljes elismerést attól a rendkívül ügyesen és eszesen vezetett és irányított külpolitikától, amely a vezérkancellár legsajátabb műve. Csak két időpontot vessünk össze. 1933. januárjában mikor Hitler átvette a birodalom irányítását, a német külpolitika holtpontra jutott és formailag tényleg jól, gyakorlatilag azonban teljesen zsákutcában volt. Németország fölszabdult ugyan a megszállások alól, (bár csak részben), de még egész sereg sérelme volt; fegyverkezési egyenjogúságát elvben megígérték, a gyakorlatban azonban megtagadták; a Rajna jobbpartja katonamentesített zóna volt; Németország a megvert és megalázott legyőzött szerepét kellett, hogy játssza s szerepe a nemzetközi politikában eléggé másodrendű volt. Ma 1938. nyarán a birodalom egyike Európa legerősebb hatalmainak, nemzetközi pozíciója félelmetesen erős és rendíthetetlen kitűnően gonozza érdekeit, a Berlin-Róma-tengellyel Európa egyik legbefolyásosabb szövetségét építette ki s ma elmondhatja, hogy majdnem valamennyi kitűzött külpolitikái törekvését elérte.

Hitler, mint a belpolitikában, a külpolitikában is kész programmal jött. A program kiemelkedő pontja volt a többi között a meggyezés Franciaországgal, barátságos együttműködés Angliával, bensőséges kapcsolatok Olaszországgal, továbbá Ausztria egyesítése a német birodalommal s végül erőteljes akció Délkelet-Európában. A kancellár a Wilhelmstrasse élén megtartotta Neurath külügyminisztert valószínűleg Hindenburg tanácsára de voltaképpen ömaga intézte a birodalom külügyeit s Neurath csak adminisztrált. Fontosabb diplomáciai feladatokat egyes kiválasztott bizalmasaira, így először Rosenbergre, majd ennek kudarca után Ribbentropra s most legutóbb Wiedemannra bízott. Sok nehézséggel kellett megbirkózni már kezdetben, amikor az antiszemita hullám visszahatásaként, a világ zsidóságának világszerte megszervezett németellenes bojkottjával és tevékenységével kerültek szembe. Okos és gondos külpolitikával azonban e nehézségeket fokról-fokra elhárította a kancellár. Hitler mindenképp arra gondolt, hogy a világnézetileg hozzá közelálló hatalmakkal építi ki a jóviszonyt. Ezért küldi Rómába Göringet, majd Papent. Tárgyal a Vatikánnal is és nemsokára létrejön a konkordátum. Olaszországgal a tárgyalások vontatottan haladtak, mert Róma az osztrák kérdésben nem ismert tréfát. Ezzel szemben a szovjettel felbontja a korábbi kormányok alatt kötött egyezményt s nem tródiál azzal hogy e tétivel Franciaország karjaiba hajtja a szovjetet.

A nemzetközi hangulat bizonyos változáson megy keresztül, bár az osztrák kérdés erősen komplikálja a helyzetet. Hitler a leszerelési tárgyalások sorozatos balsikerei miatt otthagyja a népszövetséget, ami bombaként éri a nyugati közvéleményt, de Németország helyzetét meg-

erősíti. Közben létrejön — a német külpolitikában érvényesülő reális szellem hatására — a német-lengyel meggyezés. Anglia próbál közvetíteni a leszerelési meddő vitákban, Eden el-

látogat Berlinbe Sir John Simon külügyminiszterrel, — ez újabb sikere Hitlernek, — de a német kancellár kitartó állásfoglalása megakadályoz minden kompromisszumot. Figyelmet érdemlő akció közben a német közeledés Jugo-

KÉT VERS

EGYSZERŰ ÉNEK

Csupa dal és csupa sugár
a keribe kint a reggel.
Vedd föl a reggelt, kedvesem,
a kezidre vedd fel.

Vedd fel a fák áhítatos
rezgését, a füveknek
millióit s narmatokat,
mik a tájon peregnék

Csigagigát és kankalint,
a szitakötők szarnyát,
a szunyogok egyhanguan
zenélő vallomását

Vedd valamennyit ragyogó
népzátottat csokorba.
Fuss az útvá városon át
s szórd be az ablakokba.

SŐTET VÖLGYBEN

A föld nehéz szaga körülöly,
mint téli éjszakákon az óbor,
a levegő mind súlyosabb,
a fáradt test pihenni vágyik,
dél van, itt mégis éjszakázik
mindég a táj, akár a vak.

Óriási tölgerekre messze
kuszlik a nedvesség, sietve,
mintha üldöznék odalant,
nőnek tenyér-nagyságu gombák,
hervadnak eltévedt száncák
s bolygathatatlan áll a rend,

melyet csak néha tör meg kuszó
bogárka és ijedős kigyó,
felriadva lépteimen,
gyors zajjal hegynek iramodnak,
vagy elünnnek, mint „sose voltak”
gyér fűhadak sejméiben.

Szédülök. Indulok a hegynek,
a nap rém friss fényt eresztget
elnézek a völgy vonalán:
a lenti fák reszketve, félve
esedeznek a magas égre,
napot könyörgő valahány.

HOLLÓ ERNŐ

szláviához, majd a tökéletes szakítás Ausztria és Németország között, amely az 1934-i bécsi puccsban éri el tetőpontját, azután lassu kiengesztelődés indul meg s a folyamat beletorkolodik az 1936. júliusi egyezménybe. Az ausztriai események miatt a viszony Olaszország és a birodalom között erősen romlik s ezért az előbbi Franciaországhoz keres közeledést. Hitler az elszigetelődés ellen azzal védekezik, hogy sűrűn tesz békeajánlatot Franciaországnak s ezzel meggátolja azt, hogy Anglia elforduljon a birodalomtól. Általában megfigyelhető ezidőtájt, hogy a Mein Kampfban kifejezésre juttatott hitleri program. Anglia megnyerése mennyire eleve-nül ott áll az államférfiu gyakorlati munkatervében is. Franciaország a gyakori német béketervekre nem reagál, de nem is válaszolhat, mert ha elfogadná, ezzel külpolitikája létalapja tűnnék el. A békének ez a lázas ostromlása, a francia külpolitikának ez a tevékeny megkönyezése voltaképpen mesteri diplomáciai fogás: gesztusok Anglia felé, amelyet Hitler mindenképpen meg akar magának nyerni, nehogy leküsse magát újhol Franciaország mellé — addig, amíg Németország egyedül és elszigetelten áll a világban.

Hitler sűrűn küldi Londonba bizalmasát, Ribbentropot aki ott légi és tengerészeti meggyezésről tárgyal s javasolja, hogy a két birodalom egyezzen meg külön egymással. A tengerészeti egyezményt előkészítik s az angol külügyi hivatal vezetői ellátogatnak Berlinbe. Az utat ugyan egy európai tájékozódás utitervébe csomagolják, de mégis a német külpolitika sikere, ez amire Franciaország a kétéves katonai szolgálat bevezetésével ríposztózik. Két nappal később lecsap Hitler bombája: proklamálja a birodalom fegyverkezési egyenjogúságát. Nyugat felől hiába tiltakoznak, a tényleg formális tiltakozás mitsem változtat. Hitler továbbfolytatja az angol-német közeledést. Nemsokára létrejön a két ország tengerészeti meggyezése, Anglia elégedett s Hitler ügyesen fejleszti a jóviszonyt. Az abesszin konfliktus idején kitűnő kapcsolatok jellemzik London és Berlin viszonyát. De már készül a megértés, az abesszin harcokról győzedelmesen visszatérő Olaszországgal, amely a különösen korrektül viselkedő Németországhoz keres közeledést a nagy csalódás után ami vállalkozása során elfogta hajdani szövetségesei és fegyvertársai iránt a megtorlások alkalmazása miatt. Németország számára a helyzet rendkívül előnyösen fejlődik, s ez Hitler külpolitikájának következménye, amely jőzanul számol a tényekkel, alkalmas pillanatot keres a diplomáciai akciókra s a legmegfelelőbb alkalmat találja meg a közeledésre. Az olasz-német viszony jobbrafordulásával s anélkül, hogy veszélyeztetni akarná az Angliával való kapcsolatokat, olyan jelentős lépést készít elő, ami nemzetközi helyzetét még előnyösebbé teszi. De kivárja az alkalmas pillanatot s, mikor Franciaország megszavazta a szovjettel kötött egyezményt Hitler felmondja a locarno-i egyezményt s megszállja a rajnai katonamentesített zónát. Ezzel Németország visszanyeri valamennyi területén felségjogát.

A kancellár remek sakkhúzása a londoni népszövetségi ülésen nem téveszti el hatását s az ügy „a lovagiasság szabályai szerint” befejeződik. Hitler most újabb békeajánlatot terjeszt elő, Franciaországnak 25 évre szóló megneemtámadási egyezményt ajánl fel, amit ez persze visszautasít. Időközben mind melegebbé válik Berlin és Róma kapcsolata, élő valósággá lesz a Berlin-Róma-tengely. Az olasz-német együttműködés eredményeképpen a kancellár elismeri Ausztria önállóságát s ezzel közömbösítik a két ország ellentéteit az osztrák kérdésben. Franciaország mindjobban elszigetelődik, hátramarad belső nehézségei miatt, a nemzetek versenyében. Anglia pedig elhatározza fegyverkezését, de Németországgal a magáraébredt, erős és hatalmas Németországgal mindketten keresik továbbra is a megértést és az együttműködést. 1937. a spanyol ügyben aratott német diadal éve is, Németország sikerrel építi ki hadállásait a világban, de építi a béke művét is, amikor meggyezést köt Belgiummal, Svájjal, a bolsevizmus ellen Hitler kezdeményezésére megkötö a bolsevista-ellenes egyezményt Japánnal, majd Olaszországgal, az ő sikere Olaszország kilépése a Népszövetségből majd a Szovjetunió befolyásának mind nagyobb felszámolása az európai politikában. Betetőzi Hitler külpolitikai munkáját az a látogatás, amelyet 1937. őszén Mussolini, Olaszország nagy Duceja tesz német földön.

1937. év Németország felemelkedésének éve. Pozíciója a nemzetek táborában elsősorban, hitele kitűnő, szava döntő. A Berlin-Róma-tengely keretében biztonsága és nemzetközi sulya egyaránt szilárd és biztos alapokon nyugszik.

Possonyi László:

Üldözni fognak titeket

Egy francia fiatalember és egy orosz aszszony szerelme: ez a témája Possonyi László könyvének. De nem a megszokott szerelmi történetről van itt szó: két világ, keresztény Európa és pogány Szovjet ütköznek össze ebben a tragikus vonzalomban, hagyományok válnak értelmetlenekké és jelszavak céltalannak, hogy ebből a megdöbbentő összeomlásból, a szenvedésnek ebből a feneketlen éjszakaijából a megtisztulásra éretten kerüljön ki a két szerencsétlen ember.

Révai kiadás. Ára szép vászonkötésben 202 lel.

Hitler úgy érzi, hogy a birodalom most a siker minden reményével mozgalmat indíthat a német gyarmatok visszaadására. A politikai közvélemény azonban úgy érzi, hogy ez a követelés csak céltalános politikai gesztus, amely mást takar. S valóban amikor 1938. tavaszán létrejön az osztrák-német egyesülés, a gyarmati kívánság hangzatos elhalkul. Anglia egyébiránt mindent megpróbál, hogy megegyezésre jusson Németországgal. Előbb Neurath külügyminisztert hívják meg kétébren is, azután Chamberlain lord Halifaxot küldi Berlinbe a német kívánságokról való eszmecsere. Az Anschluss óta ez az angol törekvés csak erősödött: a légi egyezmény ügyében London és Berlin között a tárgyalások azóta is élénken folynak s Wiedemann kapitány, Hitler bizalmas szárnysegéde nem egyszer fordult meg ez ügyben a két főváros között. Ausztria bekebelezésével Németország vezére. Hitler külpolitikájának újabb diadalát aratta; nem magát az egyesülés tényét értem főként, amelynek lebonyolítása szintén a Führert dícséri, hanem azt a kitűnően végrehajtott diplomáciai hadjáratot, amely az Anschlusst megelőzte s még inkább, amely követte.

Hitler most a csehszlovák kérdés elintézését tűzte ki célul maga elé. Közben továbbépíti baráti körét, a régi barátságokat feleleveníti s a századok óta beváltakat, mint aminő a magyarnémet barátság is, évszázadokra megerősíti. Németország nem hangos és nem ígérgető de hű és bevált barát. Létéért és nagyhatalmi állásáért vívott harcában időnként szünetet enged magának s ilyenkor barátait meghívja otthonába. Tavaly Olaszország az idén Magyarország tett látogatást nála vezéri személyében. Mindkettő örömmel kereste fel a Harmadik Birodalmat, amelyet a német vezérkancellár a szolgáló függőség, a nemzetközi súlytalanság és a gazdasági megaláztatottság állapotából a nagyhatalmi tekintély, a nemzetközi pozíció és értéknívó első vonalába emelt fel alig öt év alatt.

Romolo írta: Mihály László

Fekete szeme, szuroksötét haja, amely maszatos és kissé huncutkás arcát keretezte be, még élemben villan közel egy év távolságából is, amikor vékony, kis karját „salute romano”-ra emelte és a Via Giulia szegleténél eltűnő autótaxim után kiállt: buon ritorno... jó visszatérést!

Vajjon visszatérek-e. Ha ezen elmélkedem — és elég gyakran — mindig Romolo barátom vidám figurája bukkan elém a római élmények tarka tengeréből. Az akadémia gyermeke, így mutatnám őt be, ha nem lenne ez a jelző a filmekből kissé elkoptatott. A valóság azonban mégis az, hogy a mi fiunk volt. A festőművészek egyike-másika „halhatatlantotta” is őt s az iránta kialakult érdeklődés arányában növekszik meg Romolo barátunk igényei is.

Amolyan 8-9 éves, vékony, nyurga fiúcska volt, a Via Giulialabeli virgona fiatalosság vezetője, aki olyan kedvesen és szívhez szólóan tudott nyelvünkön beszélni. Kurta kis nadrág és egyszerű színes ing, ez volt a viselete s a lábáról, bár harisnyát nem viselt, sohasem maradt a cipő. Romolo barátunk meg akarta mutatni, hogy ő külsőleg is méltónak igyekszik maradni a „barátaihoz”.

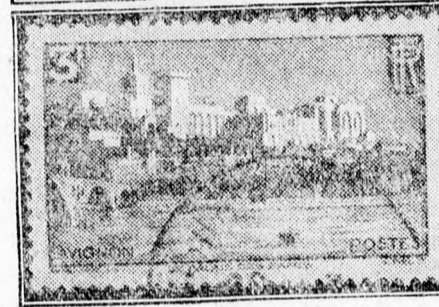
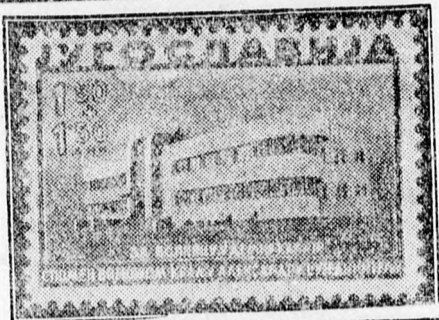
Nem tehetette ki az ember a lábát az akadémiairól, hogy ne értesüljön Romolo valamilyen újabb dolgáról, amelyért mindig kijárt

„Köszönöm Astings kapitány”

Egy hajó elsüllyedési okainak bírósági tárgyalása

Londonból írják: Adelaideban a tengerészeti bíróság a maga nemében példátlanul izgalmas és a déli vizeken hajózó tengerészek életét megvilágító eseményt tárgyalt a közelmúltban. A tárgyalások magva ugyanis az Elelind nevű gőzös süllyedése és kapitányának hősi elmúlása volt. A bíróság nagyterme annyira megtelt közönséggel, hogy sokszázán az épület előtti térre szorultak és részükre mikrofont kellett felszerelni.

Az Elelind hajó tavaly novemberben a Salamon-szigetektől jövet zátonyra futott a Luisiáda-körzetben. A hajón kétszázharom utas szorongott. Mint a tárgyaláson tisztán kiderült, a kapitány pontosan a Sidneyben kiadott tengerészeti térképek-jelzete útvonalon haladt előre, amikor váratlanul megrekedt egy zátonyon és másfél óra alatt a homok egyszerűen a mélybe mosta. Astings kapitány a szerencsétlenség perceiben megállapította ártatlanságát aztán hozzájárult a mentéshez. Személyzetének nagy része a felrob-

Bélyeggyűjtemények: A bélyeggyűjtők bizonyára érdeklődéssel fogadják azt a két bélyeggyűjteményt, amelyeket most adott ki a francia, illetve a jugoszláv posta. A felső bélyeg a jugoszláv posta adta ki, s egy szanatóriumot ábrázol, 1,50 + 1,50 dinár értékűjű. Az alsó képen az új francia bélyeg látható, s az avignoni pápai kastélyt ábrázolja.

bant gépházban vagy a fedélzetre zuhanó vas-tárgyak ütése miatt halt meg, úgyhogy összesen hat embere maradt.

A pánikot kikerülni nem lehetett, ezt meg sem kísérelte Astings. Ellenben kihirdette, hogy a hajó környéke tele van cápákkal. Két ember mégis a vízbe ugrott. Erre Astings, a híres cél-lövő, fegyverhez nyúlt és amennyire tehetett, távoltartotta a tenger ragadozóit. Közben a két embert felhúzták, aztán leengedték a mentő-csónakokat.

Az utasok beszállítása teljes rendben megtörtént, nyolc csónak elindult az utolsóban Astings és néhány utas ült. Ez a csónak csak akkor indulhatott, mikor a többiek az összes műszerekkel és tértárolókkal már régen eltűntek a látóhatár mögött. Astings tehát vaktában hajózott a nyílt tengeren — tizenegy napig — és valószínű, hogy körbejárt, mert bár a süllyedés helyétől hatszáz kilométernyire szigetek vannak, a csónak nem érte el egyiket sem.

A hőselkü kapitány kiosztotta a szűkös élelmiszereket, a vizet pedig revolverrel védelmezte. A tizenegyedik napon pedig lemondott saját adagjáról egy fiatal leány javára, aki szintén a menekülők között volt. Így történt, hogy Astings a szörnyű melegeben két napig egy csepp vizet sem ivott csak azért, hogy a leány életét átmentse.

Kimondhatatlanul súlyos szenvedései végül is megtámadták a tengerész szervezetét. Astings félholtan is kezében tartotta a kis csoport irányítását és szerencsésen elvergődött Bellona szigetéig. De abban az órákban, mikor a jóindulatú benszülőttek partra vitték a társaságot, Astings meghalt. Utolsó szavai ezek voltak:

— Boldogan halok meg, mert tudom, hogy megtettem kötelességemet.

A tengerészei bíróság, amely letárgyalta az Elelind ügyét és Astings kapitány emlékeztetnek tízperces csendet áldozott, ítéletében kimondotta, hogy az esetért a térképező hivatalokat terheli felelősség. Mikor pedig az a fiatal leány, akinek életét a hős kapitány saját élete árán mentette meg felállt a hallgatóság soraiból és ausztráliai szokás szerint háromszor elkialtotta magát: — köszönöm, Astings kapitány — a többszáz főnyi hallgatóság utána kiáltotta a köszönetet. A város ama részében megállt a forgalom. Egy miliomos rögtön alapítványt tett Astings árváinak javára. Végül a hőselkü kapitány díszes emlékművet kap bellonai sírjára. Így becsülük meg Ausztráliában az igazi férfiakat — írják az adelaidei újságok, melyek vezércikkben foglalkoztak a tizenegynapos kényszerutazás borzalmaival.

azért megpróbáltam szeliden reabeszélni, hogy egyedül szeretnék maradni.

— Most nem a cukrászdába megyek, Romolo.

— Nem baj, signore, elkisérem barátság-ból...

S jött velem. Kísért. Vig csacsogása már el is hessegette a bosszúságot.

Némi járás-kelés után befordultam a Piazza Navona felé, amelynek a sarkán kis trattoria állott. Ugy tetszett, mintha Romolo elmaradt volna mellőlem...

Ott ültem már a fehér asztalnál s hozták a forró tányéron a finom parmezános spaghetit, amikor éles szóváltás, perpatvarra lettem figyelmes. A bejárat üvegyöngyös függönyénél Romolo barátom veszekedett a nyurga kiszolgáló pincérrel, Domenicoval. A cammeriere mindenáron tiltakozott, hogy Romolo látogatásával tisztelje meg a helyiséget, bizonyos mellék célszolgálatokat gyanítva.

Romolo megpillantott és egyszerre nagyon erélyes lett.

— Ha nem hiszi, ez az ur a barátom. Együtt jöttünk. Igaz, vagy nem, signore?

— Igaz. Valóban a barátom Romolo ur, — intettem a bámuló Domenicoval — s felszólitottam „barátomat”, hogy rendeljen valamit.

Romolo göggel, mint valami grand, nézte végig a pincért és helyet foglalt az asztalnál.

Két adagot rendelt és dölyfösen nézett a pincérre.

neki egy és más jutalom. Mindenkit megelőzve tudtuk meg, hogy a maestro megdicsérte az elemi iskolában. S ismeretlen, a római „dörögést” nem ismerő vendégeinkhez mint valóságos idegenvezető szegődött oda, mondván, hogy itt és itt, ebben és ebben az utcában kitűnő „pastát” lehet kapni s ő majd szívesen oda vezet. Még emlékezetes az, amikor színjátékot rögtönöztek az akadémiaunk portája előtt. Romolo divatjamult fekete cilindert kerített a fejére, kezébe pedig egy Campo de Fiori-ról származó, erősen használt ébenfabotot. Éppen akkor léptem ki a kapun, mire Romolo barátom fölpattant a kifosztottbelü karosszékéből, amelyben ült, a tenyerével néminemű jelentős mozdulattal téve felcsattanó hangon, színészi pózzal mondotta:

— Sono principe Romolo — Romolo herceg vagyok.

— Helyes, brávo, gratulálunk fenség a nagy előmenetelhez — válaszoltam elérve a helyzetet, — de egy herceg az nem kér...

Romolo elgondolkozott, de zavara csak pillanatig tartott. A rossz kürtökálapot lekapta a fejéről, a botot is leejtette maga mellé a kövezetre és megszólalt a színészkedésből ki-pottantyt természetes hangján:

— Sono Romolo... Csak Romolo vagyok egyszerűen...

Ichetett volna-e ellenállani neki?

Más alkalommal sétámon hozzám szegődött. Nem volt tulságos kedven beszélgetésre,

XXXX.

— Hallod? Öregsze! — mondta egy barátom, aki főnök és pénzember. Akarod a történetet, hogy miről vettem észre?

— Akarom.
— Já. Jegyzed?
— Jegyzem.
— Hát...

— És ültünk és kezdte.
— Kicsiség az egész, de bizonyos, hogy az öregségem ezzel kezdődik: A naptárban aláhúztam a napot, hogy tudjam. És egy kicsit szomorú voltam miatta egész nap. Mert az öregségnél nincs szomorúbb az egész világon. Nos, egy hete történt. Nem. Őt napja csak. Csaknem elvettem a fiatalágomból két napot.

— Nem hosszú a vezetetés?
— De igen. A dolog azonban úgy áll, hogy egy kicsit szégyenlem elkezdni.

— Nevetett.
— Nő-dolog?

— Persze. Kezdem is. Tehát: te tudod, hogy én alapjában véve nem vagyok rossz ember. Nekem van lelkiismeretem s én segítek azon, akin érzem, hogy kell segíteni. Van ebben persze, valami önzés is, nem tagadom. Adni tudniillik mindig erői jelent. Nem? Megáll előttem valaki és kér. Ezzel elismeri, hogy én vagyok az erősebb. Én ezt mindig érzem s azt mondom neki: jó, adok. Benyúlok a zsebembe. Kiveszem a tárcát, szétnyitom, belenyúlok, nem tehetek róla, de szétborzolom benne a bankókat s kihúzok közülük egy tizedet vagy huszast. Amennyit az illető kér. S odaadom: tessék. És általában jó érzés marad bennem az ilyen kölcsönadások után.

— Mosolygott.

— Ez így van. Persze, más motívum is közre játszik, mondom, nem vagyok rossz ember, de ez az erőzés is fontos. No, mindegy. A fontos az, hogy ahány nyurga, kopott, fényes könyökű, hosszú nyakú és kiálló adámsutkájú ember csak van a hivatalomban, annak én mindnek adtam már kölcsönt, az mind adósom nekem. Mit mondják? Tudom, hogy feleségek a tölem kölcsönvett pénzből kaptak már kalapot, rúzsot, nyaksál, Isten tudja, mit. Lett már a pénzemből gazdagabb keresztelő, bővebb névnap vacsora és ajándékosabb karácsony. Vált belőle gyűrű. Harisnya. Taxi. Fürdőtrikó. Bál cipő. Vagy visszakaptam a pénzt, vagy nem — egyre megy. Aki nem adta vissza, annak rosszabb, mint nekem, mert az azt hiszi, hogy nekem az adósság mindig eszemben van és szégyenli magát. Holott én az egészet már rég elfelejttem, vagy leírtam. Nem vagyok uszóra és alapjában véve szeretem az embereket. Egyszóval valami magánbankár-féle vagyok itt. Baráti magánbankár. Érted? Ez a történet eleje. Ez a tulajdonképpeni bevezetés. Érted?

— Igen.

— Nos, nagyven éves vagyok és erőm teljében érzem magam. Most jön a történet. Dolgozik itt nálam egy kisleány, tizennyolc éves mindössze. Huszonkét évvel vagyok idősebb nála. Istenemre: soha meg se láttam. Észre se vettem. Nincs nekem időm itt ilyesmire s kemény is vagyok munka közben. A munka — munka s én utálok a főnök és gépirőlányflörtöket. Nincs ennél undorítóbb. Mozgics és háborúelőtti romantika. Nem ilyen ember vagyok. Szerelmemben is szeretem a küzdelmet. Nem ez a szép? Lehet, hogy te másként gondold, de mindegy. A kis gépirőlánynál hagyom el, akit nevezünk, mondjuk: Margitnak. Tehát ez a Margit öt nappal ezelőtt bejött a hivatali szobámba valami gépeléssel és letette az asztalomra a papírokat. Legalább ezerszer volt már így és én ezt a lányt sohasem vettem észre. Akár a titkár jött volna be a szobámba, olyan volt.

— Most?

— Most véletlenül föltekinttem rá, egészen véletlenül és szinte csodálkozva láttam meg, hogy ez a Margit egy csinos, fiatal lány. Átvillant rajtam, hogy lehet százhatvan két centiméter magas és vagy ötvenhárom kiló. Láttam, hogy hamvas a bőre és a szeme vágása

Irta: Dallos Sándor

egy kicsit kínaias. Azt is észrevettem, hogy szép mozdulatai vannak és hogy a járása könnyed. Az jutott eszembe, hogyha erre a lányra az ember feladna egy drága, elegáns ruhát, ez ragyogna és hogy szépen lehetne vele ülni egy autóban. Sétálni a színház előcsarnokában felvonásokban. Kihajolni vele a páholy korlátja felett. Lehetne elutazni vele Bécsbe, Párizsba. Nem vállalnék vele szégyent nyáron Biarritzban. Nem. Megnéznék. Biztosan irigyelnék tőlem. Lehet, hogy meg is kellene vernem miatta valakit.

— Egyszóval.

— Igen. Az ember gondolatban pillanatok alatt megtesz tízezer kilométert. Szóval néztem s míg a kezét elvette az íróasztalomról és indult kijelé, mindez eszembe jutott. Hirtelen csupa illúzió volt az agyam és csupa iz a szám, megszóliottam és beszélgetni kezdtem vele. Sohasem történt még meg ilyesmi, de most megtettem. A lány meglepődött, zavarba jött és oly kedvesen pirult el, hogy az volt az első gondolatom: felugrom, magamhoz fogom és megcsókolom a száját. De persze, nem tettem meg. Én vagyok a főnök s mondom, utálok az igazgató és gépirőlányflörtöket. Csak ültem, közömbös dolgokat kérdeztem tőle s míg beszéltem, láttam, hogy szépen ki van öltözködve, valahova bizonyosan készül. Ez delután felhathor történt, félórával a hivatalzárás előtt. Kiváncsi lettem, hová készülhet és megkérdeztem tőle.

— Megmondta?

— Igen. Öszintén megmondta, hogy moziba megy. Nekem akkor egy villanás alatt eszembe jutott, hogy láttam én már ezt a lányt egy innét a hivatalból való, kopott, fényes ruhájú, hosszú nyakú, nagy adámsutkájú fiatal tisztviselővel menni az utcán és állni a mozik képei előtt. Persze, tudtam, hogy most is együtt mennek és egyszerre olyan érzésem támadt, mintha belörték volna bennem egy fényes tükröt. De beszélgettem.

— És szép a film?

— Igen azt mondják, nagyon jó.

— Hm. Biztos, hogy a film miatt megy?

— Bizonyos, igazgató úr.

HÁROM VERS

HA ELMEGYEK...

Apró léptemet betödik az évek,
a hangom elnémul az arany nap alatt,
tárlakru meleggel majd a moszseségek,
lécókolják síró ajkamat...

NAGYLELKÜSÉG

Egyedül élek,
gondolat szárony
üzöm az évet,
megbocsájt lelke
annak ki vétett,
annak ki bántott,
szívembe vágott
emléksebel...

EDESANYÁM

Édesanyám égi angyal,
hazaszáll régi emlékek,
a rá gondolás tiszta harmat
mintha tündérhonba mezuak.
Igy el belül szép fénében
a koronája könnyből fonva
imádkozás lett a neve
az arca pirja elmosódva...

Anyám él a kis szobában
látatlanul élő holtan
néha hallom folkeacagni,
mint mikor még gyermek voltam
Ugy ül itt az öles széken,
szeme fényes, sötét bársony,
hogy eltűnjön az éjhomályban,
s meghaljon az égi álom...

Édesanyám szép mesém lett,
hova sírni haza térek,
az ő utjain ahol járok
virág nyílik, s ezerévek
vigyázzák majd hervadását
égi harmat harmatozza
anyám síri álmodását...

SZATHMÁRY ERZSÉBE

— De nem egyedül? — És hunyorítottam a szememmel.

— Nem — mondta és piros lett. — Egy fiúval. Egyedül nem szokás moziba menni és...

— Persze, természetes — mondtam és már a nyelvemen volt, hogy felajánlkozom kíséreknek, de az utolsó pillanatban visszafogtam magam. Főlényes, atyás arcot csináltam.

— Hát csak mulasson J.

— Nos?

— Elbocsátottam mint főnök, de túske tört a körmöm alá! Valami fanyar iz támadt a nyelvem alatt. Kint szép hó volt és a reklámok világítottak az utcán. Én elővettem a Hermann-aktákat, ez egy tranzakciós üzlet, azokat kezdtem tanulmányozni, aztán az jutott az eszembe, hogy otthon át kell öltözködnöm, mert estére vacsorára vagyunk hivatalosak a feleségemmel. Az egészhez nem volt semmi kedvem.

— No, most jön a végkifejlet. Öt percet ülhettem így azután, hogy a lány kiment, akkor kopogtattak az ajtómon (a tisztviselő bejelentés nélkül jöhetnek be hozzám) s belépett az a kopott, hosszú nyakú és nagy adámsutkájú ember, akit a gépirőlány gavallérjának gyanítottam. Belépett, zavartan köszönt, pirult, dadogott és tisztelettel kért, hogy adjak neki kölcsönt. Ne haragudjak, de nagyon meg van szorulva és fontos családi ügyben kell neki a pénz. Már annyiszor voltam szíves és ez adott bátorságot neki...

— Nézett rám alázatosan. Az én agyam elfogta valami göres, düh támadt bennem, gyűlölet, dac, nem szégyenlem: Irigység, rosszasság, féltékeny indulat — érted? — rávágtam az asztalra és üvöltöni kezdtem:

— Hát mit gondolsz, bankár vagyok én, hogy mindenki velem foltozgatja a családi és szerelmi ügyeit? És tegyem lehetővé a harisnyavásárlásokat, kolléga úr? Cigányos estéket? Csokrokat? Mifénet? Hazafelé taxi? Jótékony-sági intézmény vagyok én? Nos? És férfi az, aki nem tudja megszerezni a pénzt, amire szüksége van? Hé! A könnyelműségek árá! Mi? Nem adok! Nem! Vége az egész ügynek! Tessék hazamenni! Jóéjszakát!

— Így. Nem adtam. Örjngtem és minden szó után jobban restatelem magamat, de azért nem hagytam abba. Nem. Rettenő indulat dolgozott bennem. A tisztviselő úgy ment ki a szobából, mint akit leforráztak. Még akkor se hűltem le. Még utánamondtam:

— Bitanyok!

— Jó hangosan. Erősen. De akkor egyszerre megláttam magam, a főnököt, amint ott ülök az asztalnál magamból kikelve üvöltök, mert egy huszonhárom éves fiú tiz pengőt kért tőlem kölcsön, hogy egy tizennyolc éves lányt moziba vihesen. Ez hatott. Elszégyeltem magam és azt mondtam ott az üres szobában:

— Fúj!

— Késerves volt. Megláttam, hogy irigy voltam, mint egy állat. Mint egy hulló öregember. Utáltam magam és — megijedtem. Hát már itt tartok? Irigylek egy huszonhárom éves fiút egy tizennyolc éves lány miatt? Elővettem a tárcát, kikaptam belőle egy ötszázast, kivágtam az ajtót s kezemben a pénzzel, kiabálni kezdtem:

— Varga úr! Hé, Varga úr!

— Az volt bennem, hogy odaadom neki a pénzt ajándékképpen, hadd legyen egy jó estéjük. De az altiszt azt mondta, hogy a Varga úr már elment. És a lány se volt sehol. Hát visszamentem a szobába és nagyon rossz napom volt. Gondoltam, jóvá tesszem az ügyet s hazamenet a legjobb moziban váltottam két személyre tiz premier-bérletet azaz, hogy alkalmak adtán küldjék el a jegyeket erre és erre a címre (a Varga úr hivatalbeli címét adtam meg), de a dolog már nem sikerült. A táblát nem sikerült tisztára törölnöm s azóta néha azon kapom magam, hogy ezt firkálom az íróasztalomon a mappám íratópapírjára: XXXX. Ez annyit jelent: negyven. Irhatnám így is, szabályosan: XL, de amúgy, szabálytalanul, jobb. Mert a négy iksz a lényege az egésznek. Hát ha megírod a dolgot, ezt a címet add neki, csak ezt, XXXX. Mert ez a fontos.

Hát ezt is adtam.

Asszonyok dolga

Nyári divatmozaikok

A divat visszafordult a romantika felé

A hűvös, esős, szeles augusztust, mintha a nyár másodvirágása váltaná fel. Lekívánczolgat rólunk a melegebb ruha, de azért az elegáns dáma ruhatárában egyre több szerephez jut a mintás flanel és a könnyű szövetruha, a nyárvég, illetve az őszelő hirdetője.

A korábbi divatos szín még mindég a fekete. Az őszi divatproblémát kevés pénzzel is meg lehet így oldani a fekete ruhával, amit rendszerint fehér szín díszít, sokszor pedig magyaros motívum, eredeti hímzések formájában.

Az őszi szezon, — minden más híresztelés szemben, — a karesúság jegyében indul és újra a nőies divat az irányadó. Hiába küzdöttek egyes „divatdiktátorok” a fiús vonal érdekében, a divat mégis visszafordult a romantika felé, ami már a hajjaisletben is észlelhető. De a régi divatra emlékeztetnek a könyékig érő,

vállban puffos ujjak és a cylinder formára emlékeztető kalapok is.

Hogy az angolos vonalakat kedvelő hölgyek egykönnyen beletörődnek-e ebbe, az természetesen nyílt kérdés marad. Megnyugtathatunk azonban mindenkit, hogy az angolos kosztüm az idén is változatlanul divatos marad.

Az őszi szezon egyik eredeti elgondolása: szövetruhához a selyem kabát, ami a legkülönbözőbb színvariációkban is jól érvényesül, ha a színösszetétel izléses és harmonikus.

A korábbi kalapdivat jellegzetessége a hajlítás. Mindenki úgy hajlíthatja a kalapját, ahogy legjobban illik az arcához. A kalap formája pedig olyan sokféle, hogy ötletességgel könnyű a legmegfelelőbb forma megtalálása.

Divatosok a korábbi kosztümökön a színes, vagy arany és ezüst gombok és csatlok, azonkívül a klippek is.

Szőnyegszövés

A szőnyegszövés a legősibb mesterségek közé tartozik. A tébái romok falfestményein, — Kr. e. 2000 évből valók a romok, — előfordul a szőnyegszövés ábrázolása is. A Krisztus előtti VIII—V. századokból való kisázsiai, szíriai és perzsa szobrok is láthatók szőnyegszövésű felületekkel. Bizáncban a szőnyeg elengedhetetlen kelléke volt a lakásnak. Európában főként a kö-

zékortól kezdve terjedt el a szőnyeg használata. A gobleinek (faliszőnyegek) szövését művészetté fejlesztették.

Napjainkban új lendületet vett a szőnyegszövés és egyes ügyeskező, tervezéshez is értő szőnyegszövők szép keresetre tesznek szert.

Az ifjúág izlésének, színérzékének, rajztudásának, kezűgyességének fejlesztésében nagy szerepet játszhat a szőnyegszövésre való oktatás, amit otthon, játék közben is lehet végezni, mert egy kisebb szőnyegszövészék könnyen és olcsón felállítható. Külföldön, főleg a nyugati államokban, — nyári iskolák keretében tanítják a szőnyegkészítést, amivel szép és kenyérkereső mesterséget tanulhat a gyermek.

Püspökiúrdóba érvényes kedvezményes kád- és tükröfürdőjegyek kiadóhivatalunkbankaphatók.

A konyha körül

*

ANGOL ÜRÜLEVES

Hozzávalók: Két liter csontleves, 35 deka csonttalan ürülapocka, 5 deka zeller, 1 fej hagyma, 10 deka vaj, vágott petrezselyem, só, 25 deka marhacsontot 2 és fél liter vízzel, kevés leveszöldszaggal kellően megszóva, kessé megborsolva 2 és fél órán át főni hagyjuk. A csontlevesben kb. 1 óra hosszat az ürülapockát is megfőzzük, aztán vastagabb metélre vágva, átszűrt levessel felöntjük és félretesszük. A sárgarépát, hagymát és zellert vékony metélre vágva a vajban halványárgára pirítjuk, az átszűrt csontlevesrel feleresztjük és puhára főzzük. Tálalás előtt 10 perccel a zöldszaggal beleöntjük a félretett vastag metélre vágott ürühúst adunk hozzá, egy kávéskanálnyi vágott petrezselymet s ha az egészséget együtt jól felforraltuk, feltálalhatjuk.

PIRITOTT MAJ HABART TOJASSAL

Személyenként 2 tojást veszünk, a tojásokat bőrrében 1—2 kanál tejjel, kellően megszóva, a villával jól összehabarjuk. Egy lábaskába adunk egy darabka vajat és ha a vaj a tűzhely lapján elolvad, beleöntjük a tojáskeveréket s a habverővel addig kevergetjük, míg a tojások összetömörülve grizes péppé váltak, de meg nem keményedtek. Ekkor egy kerek tál közepére öntjük és körülövezzük, a hagymás zsíron hirtelen megpirítot, metélre vágott borjúmájjal. A májat csak akkor sózzuk meg, ha a tűzhelytől elvettük, mert másképp kemény lesz.

OMLETT VARGÁNYÁVAL

Most van az idénye a vargányagombának. A hegyvidéki erdőkből az ottani hegyilakók garmadával viszik piacra. Izre, még szárított, aszalt állapotban is vetékszik a sampióngombával. Gondos háziasszonyok nem is mulasztják el ezt az alkalmat, hogy télire — elraktározzanak belőle, mert kintünö előétel, köretet, vacsorát készíthetnek belőle, sőt a levesüket mártásukat is egyszerűen zamatosíthatják vele.

Husz deka tisztított vargányát hirtelen megmosunk, ruhán leszárítjuk, szeletekre vágjuk. Öt deka vajban világosra pirítunk egy kis fej apróra vágott hagymát, hozzáadjuk a gombát, só, törött borsot és vágott zöldpetrezselymet. Ha a gomba a levét beforrta és pirulni kezd, adunk hozzá 1 és fél deci tejjel és sűrűre beforralva félreállítjuk. Személyenként 2—2 darab tojásból a szokásos módon tojáslepényt, omlettet készítenk, a közepébe tesszük a vargányát, a szeletet a lepényre ráhajítjuk, mintegy beborítjuk vele a gombát és egy ügyes lendítéssel a tátra borítjuk.

ISCHLI FANK

Huszonöt deka vajat, 25 deka lisztet, 15 deka darált diót, 12 deka vaníliás cukrot hirtelen összevegyítünk, hűvös helyen 40 percig pihenni hagyjuk. Ez idő elteltével vékonyra kinyújtjuk, pogácsaszaggatóval kiszurdaljuk, kenetlen tepsin világosra sütjük. Ha kihültek, kettőt-kettőt málnaizléssel összeragasztunk és kevés vízzel felolvasztott csokoládéval bekenjük.

TURÓS DALKEDI

Nálunk is ismerik ezt az egyszerű, könnyen elkészíthető és izletes tésztafélélet. Hozzávaló: Negyedkiló friss tehéntúró, 6 tojássárga, 3 evőkanálnyi cukor, 10 deka zsemlyemorzsza, zsír, reszelt citromhéj. A szítán áttört turót öblös tálban 5 tojássárgával, a cukorral és citromhéjjal jól összedolgozzuk. Aztán a liszttel behintett deszkán kétezeres keshát vastagra kisodorva, pogácsaszaggatóval kiszurdaljuk, tojással és zsemlyemorzsával behundázzuk (panirozzuk) és bőséges forró zsírban pirosra kirántjuk. Adhatunk hozzá tejszínhabot vagy szilvakompót.

SAJTOS MORZSÓKA (Cukorbetegnek is jó)

Egy pohár tejjelben elkeverünk 6 tojássárgát, csipetnyi sót, egy marék reszelt ementháli sajtot és 3 tojásfehérjének a habját. Kisebb tepsibe adunk egy kávéskanálnyi zsírt és két evőkanálnyi vajat. Ha a zsíradék a tűzhely lapján forró lett, beleöntjük a tojáskeveréket és ha ott szárazra kisült, a nyújtódeszkára borítjuk és késével apró kockára vágjuk. Vajjal kikent, tűzálló porcellántálba tesszük s ha jól átmelegedett, olvasztott vajat és reszelt sajtot adunk rá.

MANDULÁS DERELYE

Porhanyós tésztát készítünk egyenlő sulyu vajból és lisztből. Kétezeres keshátvastagságúra kinyújtjuk és 7 cm. átmérőjű lapokat szurdalunk ki belőle. Egy deci tejet vaníliás cukorral, egy maréknyi darált mandulával és annyi piszkótámmorszával, hogy pépes tömeget kapjunk, félforralunk. Adunk még bele néhány csepp rumot s ha kihült, egy-egy kávéskanálnyi halmocskát rakosgatunk minden tésztaalap közepére. A tészta széleit tojással megkenjük, geymásra hajlítjuk, tojásban és zsemlyemorzsában meghempergetjük és forró zsírban kirántjuk. Vaníliás krémsodót adunk hozzá.

SZŐLŐSBÉLES

Negyven deka lisztből, 30 deka vajból, kávéskanálnyi porcukorból, 1 tojásból porhanyós tésztát készítünk. Egyórás hideg helyen való pihentetés után a felemennyiségű tésztát ceruzavastagra kinyújtjuk, tepsibe igazítjuk és félig megsütjük. Ha kihült, telehinjük darált dióval és morzsa keverékkel, rászórujuk a megtisztított szőlő szemeket, meghintjük vaníliás porcukorral és darált dióval, majd beborítjuk a kinyújtott porhanyós tésztával másik felével, tojással megkenjük és közepmeleg sütőben háromnegyed óra alatt megsütjük.

ŐSZIBARACK SORBET

Magastalpas poharakat félig megtöltünk őszibarackfagylalittal és teletöltjük valamilyen jégbe-hűtött jó asztali borral. Szalmaszálon szűröcsöljük fel. Őszibarackfagylalt készítéséhez veszünk egynegyed liternyi szítán áttört érett őszibarackpürét, egynegyed liter cukorszörpöt, egynegyed citromlevet és annyi vizet, hogy 1 liter legyen, vagyis cukormérő szerint 18 fokos legyen.

KAPOSZTASAVANYÍTÁS

A megtisztított kemény kaposztafejeket, miután kivágtuk a torzsákat, meggyaluljuk és minden 10 kiló kaposztához 20 deka só, néhány szem egész borsot, köménymagot, kis darabka babérlevelet szórunk. A szokásos módon hordóban letaposunk, rétegenként sóval és a fűszerekkel meghintjük s mikor a hordó megtelt, ruhával és falapokkal befödve kósullal lepréseljük. A habzó felületet többször kell tisztogatni, körülmosni és tiszta ruhával felcecerálni.

Szájharmonika négykezes

Egy amerikai hangszerkiállításon mutatták be ezt az óriási, kettős szájharmonikát, amelyen a két bájos művésznek ritka virtuozitással tud „négykézes” szájharmonikázni.

ISKOLAINK

KERESZTREJTVENY

Felvétel a marosvásárhelyi római katolikus gimnáziumba és tanítóképzőbe

Beírások az 1938—39. iskolai évre augusztus 25—31. napjain történnek. A beiratkozáshoz a következő iratok szükségesek:

- 1. Kérvény. 2. Születési anyakönyvi kivonat.
- 3. Keresztlevél. 4. Allampolgársági bizonyítvány.
- 5. Ujraoltási bizonyítvány. 6. Az utolsó osztályról szóló bizonyítvány (Copie matricolară), vagy az elemi iskolai bizonyítvány.

Az I. gimnáziumba jelentkező tanulók szeptember 2-án felvételi (írásbeli és szóbeli) vizsgát tesznek. Tárgyai: román, magyar nyelv és számítás, az elemi iskola IV. osztályának anyagából.

A tanítóképző V. osztályába jelentkezők felvételi vizsgája szeptember 6-án lesz a IV. gimnáziumban tanult összes tárgyakból és zenei hallásból.

Javító vizsgákat szeptember 1—4. napjain tartjuk.

Az internátusba szeptember 7-ig lehet jelentkezni.

Beirási díj a gimnáziumban: I—IV.: 880 lei, a tanítóképzőn: V—VIII. 780 lei.

Tan- és fenntartói díj a gimnáziumban I.: 2000 lei, II—IV.: 3490 lei, a tanítóképzőben V—VIII. 2500 lei.

A tan- és fenntartói díjakból szegénysorsú, jó magaviseletű és szorgalmas tanulók kedvezményt kérhetnek. A kérelemhez szegénységi bizonyítványt és iskolai értesítőt kell csatolniok.

Szeptember 8-án ünnepélyes Veni Sancte, a tanév megnyitása.

Az előadások szeptember 9-én, reggel 8 órakor kezdődnek.

Részletes tájékoztatót — kívánságra — késéggel küld az igazgatóság.

* Felvétel a Nagyváradi Szent József fiúnevelő intézetbe. A Nagyváradi Szent József fiúnevelő intézet felvesz elemi iskolába. Goidu liceum román és magyar tagozatára és kereskedelmi liceumba járó rendes bentlakó növendékeket. A növendékek egészséges lelki és testi nevelést, gondos felügyeletet a tanulást biztosító naponkénti többszöri egyéni és csoportos korrepetálást, jó ellátást és állandó orvosi felügyeletet kapnak. A helyek biztosítása céljából tanácsos a növendékeket minél előbb eljegyeztetni. Tájékoztatót részletes tájékoztatót — kívánságra — késéggel küld az igazgatóság. Nagyvárád, Str. Brătianu (v. Szaniszló-u.)

* A gyulafehérvári római katolikus fiúnevelő intézetbe. A gyulafehérvári római katolikus fiúnevelő intézet felvesz elemi iskolába. Goidu liceum román és magyar tagozatára és kereskedelmi liceumba járó rendes bentlakó növendékeket. A növendékek egészséges lelki és testi nevelést, gondos felügyeletet a tanulást biztosító naponkénti többszöri egyéni és csoportos korrepetálást, jó ellátást és állandó orvosi felügyeletet kapnak. A helyek biztosítása céljából tanácsos a növendékeket minél előbb eljegyeztetni. Tájékoztatót részletes tájékoztatót — kívánságra — késéggel küld az igazgatóság. Nagyvárád, Str. Brătianu (v. Szaniszló-u.)

A nagyváradi Szent Orsolya-zárdában működő hét osztályú, nyilvánossági joggal bíró román tannyelvű liceumban a beiratások augusztus hó 25-én kezdődnek; a javító és az I. és V. lic. osztályokba a felvételi vizsgálatok szeptember 2-től 5-ig lesznek. A magyar tannyelvű tanítóképző VIII. osztályába; a román tannyelvű 2 évfolyamos továbbképzőbe, a román tannyelvű elemi iskolákba és ovodába a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. A Veni Sancte szeptember 8-án lesz, a tanítás 9-én reggel 8 órakor veszi kezdetét. Az igazgatóság.

Felvétel a nagyváradi Szent Vince intézet fiúinternátusába. A nagyváradi Szent Vince fiúinternátus (Nogall-utca 3.) felvesz elemi iskolás és középiskolai tanulókat teljes ellátásra. Az elemi iskolások beiratkozhatnak az intézetben működő négy osztályú, római katolikus, nyilvánossági joggal rendelkező elemi iskolába is. A jelentkezők szeptember 1-ig küldjék el folyamodványukat az intézet igazgatóságához (Oradea, Str. Nogall 3.) Érdeklődők ugyaninnen kaphatnak pontos felvilágosítást.

35. (326.) SZÁM.

1		5	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		14												
15	16												17	
18							19				20			
21						22					23			
24				25		26		27		28			29	
30			31		32				33		34			34a
35			36											37
38			39											40
41		42				43							44	
45					46						47			48
49				50				51		52			53	
54			55				56		57				58	
		59		60		61					62			
63														

Beküldendő: vizsz. 1., 14., 36., 59. és 63. Füg. 1., 13., 16., 17. és 22. Beküldési határidő: szept. 8.

Vizszintes sorok:

1 Harsányi Lajos verskötet (z, j). 14 Verses mű. Irta Harsányi Lajos. 15 Rövid formába foglalt igazság. 17 Azonos magánhangzók. 18 Letisztított. 19 Kártyaművészet. 20 Három egyforma betű. 21 a. a. 23 Hozni ige egyik alakja. 24 Talál. 26 Főzők. 29 1002 — Rómában. 30 Párt. 31 Cukorkaféle. 34-a Angol kettős mássalhangzó. 35 Idegen kettős magánhangzó. 36 Harsányi vers. 37 Füg. 8 38 Lyka Károly mon. 39 Harsányi-vers. 40 Hamis. 41 József atyja. 43 Folytonossági hiány. 44 Nép. 45 Angol egyetemi város. 48 th. 49 Fys. 50 Definíthatatlan szócska. 52 „Üdülőhely” a Szaharában (ford.) 54 Béla — magánhangzói. 56 Vidámság. 58 Kettős mássalhangzó duplázva. 59 Harsányi-vers. 63 Harsányi-vers. (ó, o, k.)

Függőleges sorok:

1 Harsányi-vers címe (h, l). 2 Evés előtti. 3 Latin háziistenek. 4 Védőpajzs. 5 Kerek szám. 6 Édesanya becézve. 7 Nagyhatalom. 8 Zongora eleje. 9 Egyenes kard. 10 Szólit (ford.). 11 Fájdalom. 12 Rokon magánhangzó. 13 Harsányi-vers (z). 16 Harsányi-költemény címe. 17 Még egy Harsányi-vers. 20 Fanyar gyümölcs. 22 Végtisztesség. 25 Mészáros szerszám. 26 A tyúk igéje. 27 Letisztít. 28 Pusztá, lakatlan — angolul. 31 S-sel: német politikus, a Centrumnak volt a vezére. 32 Mező. 33 Labda mássalhangzó. 34 Tarlóban van. 42 Kérdőszócska. 46 „szentmarton — Pétőfi sok költeményt írt itt. 47 Kérdőnévmás. 51 Súly. 52 Nemzetiség. 53 Zsetár — mássalhangzói. 55 Majdnem akna. 56 Harmadik hatvány. 57 Neked — németül. 59 Idegen prepozíció. 60 Két magánhangzó. 61 Duplázva bányaváros. 62 Skálahang. 33. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vizsz.: 1. Bűn és bűnhődés. 29 Anatole France, 49. Történelmi kor. Füg.: 1. Balassa Bálint, 5. Üzletvezetője, 9. Szentpétervár.

Helyesen megfejtették: Desseő Béla, Sambach Károly, Orbán Ilona, Szerj Andor, Fazekas Ede, Boga József, Csibi Lenke, Kiss Lajos, Zombory Sándor, Déry Károly, Lázár Béla, P. Darvas Veronca, György Szilveszter, Mártonffy Zoltán, Pribék Imréné, Schreiner Lajos, Papp Mózes, Szabó Józsefné, P. Réthy Apollinár, Derzsy Zoltán.

P. Endrődy László S. J.

P. Petit hajója

c. könyvnek első részében P. Petit S. J. csupa érdekes epizódokból szőtt életrajzát adja, a másik részében pedig egy teljes részletes lelkigyakorlatot közöl, amelyet P. Petit tartott E. lelkigyakorlat páratlanul ötletes és eredeti feldolgozása. Egyszerű közvetlenségén az ars Szent lélekmelegítő varázsa érződik — a bensőséges kegyelmi élet kiáradása.

Ára 90 lei és portó.

tán, Sturek Emil, Vagányi Kálmán, Pribék Imréné, Pallay Katalin, Czumbel Antal, Janicsék Mariska, M. Tökés Balázs, Zonda Magda, Basa Anna, Killner Mária, Jámbor Kálmán, Schüch Dezső.

A jutalomkönyvet Janicsék Mariska (Sztan-csafalva), nyerte, elküldöttük.

Angol államiériak kedvenc adomái

CHAMBERLAIN

Chamberlain Neville szenvedélyes horgász Ezért kedvenc adomája a Punchból: Párbeszéd a folyó partján. Néző: Sok itt a hal? Horgász: Sok. — Milyenek? — Főleg „féhér” halak. — Milyen nagyok? — Mindenféle nagyságúak, egész öt fontig. — Es hogy néznek ki? — Fogalmam sincs róla.

MACDONALD

Macdonald Ramsay, mint ismeretes, skót. Ami nem akadályozza meg, hogy földjein ne műlasson. Így szívesen meséli a következő adomát: Glasgowban egy skót igazgatót látta a talált tárgyak irodájában. A tisztviselő vállát vonja: — Sorry, Sir, de az esti újságot, melyet a mult hét keddjén az 5 óra 30 perces vonatban hagyott, nem adták le.

RUNCIMAN

Runciman Walter kereskedelmi miniszter Shaw egy megjegyzését szokta elmondani propagandája — „Vegyetek brit árut!” — érdekében. Shawot megkérdezték, hogy tetszett neki Görögország, főleg pedig a görög nők. — Minden görög nőnek a híres görög orra van? — kérdezte tőle az egyik hölgy. — Természetesen, asszonyom — felelte Shaw — Vagy olyan hazafiatlannak tartja a görög nőket, hogy a külföldről hozatják orrukat?

BLOMFIELD

Blomfield Reginald, a nyolcvan esztendő műépítész, aki London legszebb utcáját, a Regent Streetet építette, mesélte el az egyik legpompásabb gazdasági történetet. Egy amerikai és egy ir beszélgetnek. Hazajukról, rekordokról. — Nálunk Ontarióban — meséli a yanke — van egy folyó, amelyikben annyi a hal, hogy az ember csak lából a vízben egy vedrellel s mindenféle halat fog, amennyit csak akar. — Az ir ajkát biggyeszti: — Semmi! Nálunk Irországban az egyik folyóban annyi a hal, hogy félre kell tolnunk, ha vízhez akarunk jutni.

LEGUJABB

Meghalt dr. Gáspár Jonel, a bucaresti gyorsvonaton történt rablótámadás áldozata

Erélyesen és a legnagyobb titkolódzás mellett nyomozza a rendőrség a hálókocsi ismeretlen banditáit

Kolozsvár. Saját tud. Szombatra virradó éjjel, hajnali 4 órakor meghalt a kolozsvári klinikán dr. Gáspár Jonel, a bucaresti gyorsvonaton történt rablótámadás szenvedő hőse.

Tegnap megírtuk, hogy Gáspár Jonel drt súlyos sérülésével a klinikán megoperálták, a műtét jól sikerült és minden remény meg volt arra, hogy rövidesen felépül. Visszanyerte eszméletét és elbeszélte a rablótámadás lefolyását is. Pénteken délután azonban erős sebláz lépett fel és a beteg elvesztette eszméletét. Injekciókkal kísérleteztek, vértömlesztést hajtottak végre, de az orvosok minden igyekezete hiábavónak bizonyult;

hajnali 4 órakor szívbénulás következtében dr. Gáspár Jonel meghalt.

A rablótámadás ügyében a kolozsvári rendőrség a legnagyobb eréllyel és titoktartással nyomoz. Minderidőig nem szivárgott ki semmi hír a nyomozás jelenlegi állásáról. A közvéleményben azonban mind erősebben tartja magát az a felfogás, hogy az ismeretlen merénylők nem hivatalos vártul beltről, amit a revolver használata is bizonyít. Ugyancsak valószínű, hogy a merénylők nemcsak a Gáspár Jonel dr-nál lévő pénzt, hanem a nála lévő iratokat is meg akarták szerezni.

Ismét felborult a helyzet Csehszlovákiában

Ugyanolyan kirobbanástól tartanak, mint a május végén vértelített cseh mozgósítás után. — A helyzet újabb kiegyezéséért a cseh kommunistákat terheli a felelősség

Prágából jelentik: A szudéta-német párt felhívása következtében ismét felborult a helyzet Csehszlovákiában. Pénteken a helyzet már annyira kiegyezéséért, hogy a prágai politikai és diplomáciai körökben ugyanolyan kirobbanástól tartanak, mint a május végén végrehajtott cseh mozgósítás után. Péntek este prágai kormánykörökben hangzottak, hogy súlyos hétvége lehet számítani. A szudéta-németek és Prága között a tárgyalások teljes felborulása fenyeget. Nagy izgalommal várják a kormány legközelebbi lépését. A szűkebb körű államtanács, mely csütörtökön összeült és új javaslatokat dolgozott ki, valószínűleg újból kénytelen lesz összeülni és az újabb helyzetnek megfelelően a javaslatot átdolgozni. A helyzet újabb kiegyezéséért elsősorban a cseh kommunistákat terheli a felelősség. A kommunista párt elnöke: Gottwald a párt valamennyi rohamcsapatához és alszervezetéhez felszólítást intézett, hogy készüljenek fel a végső harcra. A pártnak — úgy mond — sürgősen meg kell indítania a földalatti küzdelmet. A párttagoknak el kell foglalniuk az állami tisztségeket, akció bizottságokat kell alakítaniuk és igénybe kell venniük a külföldről jött emigránsok segítségét is. A párt kellő időben gondoskodik majd a „száraz takarmány” szétosztásáról. Ez alatt a kommunisták a municiót értik. A kommunista pártnak ez a kiáltványa váltotta ki a szudéta-német párt elhatározását, melynek értelmében felszólította híveit, hogy most már éljenek a törvényes védelem fegyverével. A szudéta-német párt erre vonatkozó kiáltványa a párt hivatalos lapjában, a *Rundschauban* jelent meg, de a cenzura a szöveg legnagyobb részét törölte. Annyi azonban a megcsontított szövegből is kiderült, hogy a szudéta-német párt tagjai a jövőben kötelesek minden kihívással szemben a törvény keretein belül az önvédelem jogával élni. Ez a kiáltvány vezetett azután a belügyminiszter egyenesen fenyegető hangú felszólítására, mely a szudéta-németeket azzal vádolja, hogy felakarják borítani a belső békét.

A NÉMET SAJTÓ FOKOZÓDÓ FIGYELEM-MEL KISÉRI A HELYZET ALAKULÁSÁT.

Berlinből jelentik: A német sajtó megállapítja, hogy a csehszlovákiai kérdés eljutott a végső kifejlődéséhez. Most már Runcimanak

és az egész világnak tudomásul kell vennie, hogy félmegoldások nem segíthetnek és a népcsoportokat csak a követelések száz-százalékos követelésével lehet kielégíteni. A német sajtó fokozódó érdeklődéssel figyeli a helyzet alakulását és főleg a kommunista párt kiáltványa miatt nyugtalanodik. Megállapítják a lapok, hogy ez idézte elő a szudéta-német párt elhatározását, mely szerint tagjai a jövőben az önvédelem törvényes jogával fognak élni.

„ÖSSZEJÁTSZIK AZ ÜGYVÉD AZ ELLEN-FELLEL” — IRJA A CSEH NEMZETI-SZOCIALISTÁK LAPJA.

Prágából jelentik: A Benes által alapított cseh nemzeti szocialista párt lapjában a „Průkorníkban” Jaroslav Kubiska ismert cseh politikus cikket ír. Utal a szudéta-német párt követeléseire, majd ezeket írja:

— Jönnék külföldi közvetítők és ez számunkra még rosszabb. Tudjuk, hogy más célokot követnek, mint amit nekünk mondanak. Körülbelül olyan vádolt helyzetben vagyunk, aki ügyét ügyvédre bízta és közben rájön, hogy ügyvédje az ellenfél védőivel összejárt. Azt sem értjük, hogy Kinszky, Swarzenberg, Helmer és Hohenhole nevű urakat idéznek be a mi ügyünkben, tanuként, holott ezek kifejezetten ellenségeink és legszivesebben hatalmas számlákat nyújtanának be a földreform miatt.

Prágából jelentik: Ashton Gwatkin Londontól való visszatérése a nemzetiségi tárgyalásokban nem történik döntő lépés. Egyelőre meg kell várni, hogy az angol kormány milyen választ ad a cseh kormány üzenetére. Hétfőre összehívták a koalíciós párok hatos bizottságát és azon megjelentek Gwatkin is, hogy tájékoztassa a bizottságot és a jelenlevő Hodzsát a londoni felfogásról.

Prágából jelentik: A csehszlovákiai kommunista sajtó jelentése szerint egyes helyeken tovább folynak a kommunista tüntetések lord Runciman küldetése ellen. Podjebrad közelében, *Dimokur*-ban, a helyi kommunista szervezet vezetője Beneshez intézett felhívásában azt állítja, hogy a külföldi lordok tanácsa csak megerősítette a csehek bekerítő elemeket. Minden engedménytől óvakodni kell és határozott cselekvésre van szükség. A felhívást más cseh pártok helyi szervezetei is aláírták.

* A forróégyévi betegségek kezelésében, különösen napszúrásnál és vérhasnál, valamint olyan gyomor-, máj- és lépbajoknál, amelyek malária kíséretében lépnek fel, a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz szerfölött értékes hatást fejt ki. Kérdezze meg orvosát.

A *Rude Pravo* tizenkét községet sorol fel, ahol különböző cseh pártok hasonló tiltakozást írtak alá.

ELKÖLTÖZTETIK POZSONYBÓL A KÖZPONTI HIVATALOKAT.

Pozsonyból jelentik: *Hodzsá* lapja a *Slovenski Hlas* felveti a kérdést, hogy a felvidék fővárosával a határon veszélyeztetett helyzetben lévő Pozsony helyett más felvidéki várost kell megtenni. Hír szerint kormánykörökben máris elhatározták, hogy Pozsonyból a központi hivatalokat elviszik és más város lesz a felvidék fővárosa. A választás Besztercebányára esett, mivel a számbajöhető városok közül fekvésénél fogva ez a legmegfelelőbb.

NAGY ÉRDEKLŐDÉS ELŐZI MEG A HELYETTES KÜLÜGYMINISZTER BESZÉDÉT.

Londontól jelentik: Szombat este mondja el Simon kincstári kancellár-helyettes miniszterelnök nagy beszédét, amelyet az egész világ nagy érdeklődéssel vár. Politikai körök szerint Simon kerülni fog minden németellenes élt és bangoztatni fogja, hogy Anglia teljes mértékben üdvözli azt a tárgyalási alapot, hogy Prágának a legközelebbi időn belül teljesítenie kell a szudéta-németek kívánságait. Simon beszédében az a két megállapítás csúcsosodik ki, hogy: 1. Anglia érdeklődése a közép-európai helyzet iránt semmit sem csökkent. 2. Az angol politika továbbra is Chamberlain márciusi alsóházi beszéde alapján áll, vagyis szoros együttműködésben áll a francia külpolitikával. Simon fel fogja szólítani a cseh kérdésben érdekelt államokat, különösen Németországot, hogy tegyenek meg mindent a nemzetiségi kérdés békés megoldása érdekében.

Apróhirdetések

Egy szö 3 le, vastagabb betűvel 4 le. „Cim” a kiadóban” további 10 le. Alkalmazásoknak 33 százalékos kedvezmény. — A legkisebb hirdetés díja 30 le. — Az első szót minden esetben vastag betűvel eszedi a nyomda.

Adás-vétel

Méh sonkolyt
veszek. Zalányi Iuliu luminar, — Nagyvárad Alexandri (Teleki) u. 52

Jékarban
levő fürdőházat megvételre keresek. Nagyvárad, Str. Sf. Gheorghie (volt Szent Jeromos-utca) 4. szám.

I. osztályu
tépelt pelyhtoll kapnató. Nagyvárad, Str. Moise Neş 12. (Moldova v. Kálvária-utca 17. sz. utatti új utcában.)

Első
Ijjas szülőkötői származó, magas gyapjúhozamu fajtisza **angora nyulak** választási korban eladó. Ezenkívül 10–12 hónapos gyönyörűen fejlett bakok vérfelújításra beszerezhetőek: Ferencec zárdafőnökség, Estelnic Treiscauna megye. Valaszbélyeg csatolandó.

Lakás

Két elegáns
butorozott szoba esetleg ellátással is kiadó. — Nagyvárad, Str. Oltenia (Csengeri) utca 2. sz.

Kiadó
egy szobás, konyhás udvari lakás. Oradea, Str. Andrei Muresan 12. szám.

Kiadók
szeptember 1-re 3 szobás, modern lakás. — Nagyvárad, Nicolae Jilga (Lukács György) utca 32. szám.

2 szobás
komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49., illetve Str. Parinţele Danila 7.

Kiadó
1 kettő és egy szobás utcai lakás mellékeléssel november 1-től. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Különféle

Elveszett
„Pengő” névre hallgató fiatal him sárga daxli kutya. Megtaláló Nagyvárad, Ciordaş (Vizvezeték) utca 46. sz. a jutalmat kap.

Tehenész
vincellér azonnal állást nyer Horváth Árpád, Nagyvárad, Calea Ruinelor 1. szőlőjében.

Észült: a Szent László-nyomda Rt. körtorgőnépén Oradea, Str. Regele Carol II. No. 7